

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2025 оны .. дугаар
сарын ..-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ИРГЭНИЙ ХЭРГИЙН ШҮҮХИЙН ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ ТУХАЙ

I ХЭСЭГ ЕРӨНХИЙ ҮНДЭСЛЭЛ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь иргэн, хуулийн этгээдийн зөрчигдсөн эрхийг бодитоор сэргээх, нөхөн төлүүлэх үүднээс иргэний хэргийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх /цаашид “иргэний шийдвэр гүйцэтгэх” гэх/ ажиллагааны шуурхай, үр дүнтэй байдлыг хангах зорилгоор иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг албадан гүйцэтгэх ажиллагаа болон албадлагын үе шат дахь гомдол гаргах үндэслэл, журмыг тогтоох, албадан гүйцэтгэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хууль тогтоомж

2.1.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль, Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хууль, Иргэний хууль, Монгол Улсын Шүүхийн тухай хууль, энэ хууль болон эдгээр хуультай нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт энэ хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан үндэслэлээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу явуулна.

3.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаарх талуудын гомдлыг энэ хуульд заасны дагуу шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч шийдвэрлэнэ.

4 дүгээр зүйл.Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт

4.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томьёог доор дурдсан утгаар ойлгоно:

4.1.1."цахим дуудлага худалдаа" гэж энэ хуульд заасан албадан дуудлага худалдааг цахимаар зохион байгуулахыг;

4.1.2."мэдээллийн систем" гэж иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах хэргийн удирдлагын нэгдсэн цахим системийг;

4.1.3."иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч" гэж иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулах чиг үүрэг бүхий шийдвэр гүйцэтгэгчийг;

4.1.4."төлбөр авагч" гэж эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь зөрчигдсөн гэж үзэж түүнийг сэргээх, хамгаалахаар гүйцэтгэх баримт бичигт заасан иргэн, хуулийн этгээдийг;

4.1.5."төлбөр төлөгч" гэж төлбөр авагчийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг зөрчсөн, үүргээ биелүүлээгүй гэж гүйцэтгэх баримт бичигт заасан иргэн, хуулийн этгээдийг.

5 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зарчим

5.1.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд энэ хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан шийдвэр заавал биелэгдэх нөхцөлийг бүрдүүлэх зорилгоор дараах зарчмыг баримтална:

5.1.1.хууль дээдлэх, хүний эрх, эрх чөлөө, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хүндэтгэх;

5.1.2.хүний эрх, эрх чөлөөг зөвхөн энэ хуульд заасны дагуу хязгаарлах буюу албадлага хэрэглэх;

5.1.3.шуурхай байх;

5.1.4.үр дүнтэй байх;

5.1.5.тасралтгүй байх;

5.1.6.найдвартай байх;

5.1.7.төлбөр гаргуулах хөрөнгө болон иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэрэгсэл нь гүйцэтгэх баримт бичгийн төлбөрийн хэмжээнд тохирсон, зохистой байх;

5.1.8.төлбөрийн шаардлагын хэмжээнд бол энэ хуульд заасан албадлагын арга хэмжээг нэг хөрөнгө, орлогод явуулсан нь бусад хөрөнгө, орлогод албадлагын арга хэмжээ явуулахад саад болохгүй байх.

5.2.Төлбөрийн шаардлага биелүүлэх зорилгоор иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэрэгсэл болон төлбөр гаргуулах хөрөнгийг төлбөр авагчийн санал болгосноор шийдвэр гүйцэтгэгч тодорхойлохдоо энэ хуулийн 5.1.7-д заасан зарчмыг баримтална.

5.3.Шийдвэр гүйцэтгэх боломжтой хэд хэдэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэрэгсэл, төлбөр гаргуулах хөрөнгө байгаа тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нь төлбөр төлөгчид хамгийн бага дарамт, хохирол учруулах хувилбарыг үндэслэн ажиллагааг явуулна.

5.4.Төлбөр авагчийн шаардлагыг биелүүлэх боломжтой ганц иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хэрэгсэл, ганц төлбөр гаргуулах хөрөнгө байгаа, эсхүл тодорхой, эргэлзээгүй байвал энэ хуулийн 5.1.7-д заасан зарчим хамаарахгүй.

6 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хориглох үйлдэл, эс үйлдэхүй

6.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд дараах үйлдэл, эс үйлдэхүйг хориглоно:

6.1.1.хуульд заасан бүрэн эрхээ хэтрүүлэх, эсхүл хувийн ашиг сонирхлоор шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах;

6.1.2.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахаас зайлсхийх;

6.1.3.энэ хуульд зааснаас бусад шалтгаанаар шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хойшлуулах, түдгэлзүүлэх;

6.1.4.энэ хуульд зааснаас бусад үндэслэлээр шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах;

6.1.5.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад бусдад хувийн ашиг сонирхлын үүднээс дарамт, шахалт үзүүлэх;

6.1.6.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахдаа бусдад ялгавартай хандах, хууль бусаар давуу эрх олгох.

7 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах үндэслэл

7.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дараах шийдвэрийг үндэслэн явуулна:

7.1.1.иргэний хэргийн болон эрүүгийн хэргийн хамт шийдвэрлэсэн иргэний нэхэмжлэлийн талаарх шүүхийн шийдвэр;

7.1.2.хэргийг хялбаршуулсан журмаар хянан шийдвэрлэсэн шүүгчийн захирамж;

7.1.3.шүүгчийн захирамжаар баталгаажуулсан эвлэрлийн гэрээ;

7.1.4.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан бол гадаад улсын шүүх, олон улсын шүүх, арбитрын шийдвэр;

7.1.5.шүүхээр баталгаажуулсан цэргийн анги, байгууллагын захирагч /дарга/-ийн эд хөрөнгийн хариуцлага хүлээлгэх тухай тушаал, нотариатчийн мэдэгдэх хуудас, арбитрын шийдвэр;

7.1.6.шүүхээр баталгаажуулсан гэмт хэргийн хохирогчид нөхөн төлбөр олгох сангийн зөвлөлийн шийдвэр;

7.1.7.барьцааны зүйлээр үүргийн гүйцэтгэл хангуулах тухай шийдвэр;

7.1.8.шүүхээс гарах шийдвэрийн биелэлтийг баталгаажуулах арга хэмжээ авах тухай шүүгчийн захирамж.

8 дугаар зүйл.Гүйцэтгэх баримт бичгийг биелүүлэх дараалал

8.1.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа нь яаралтай хэрэгжүүлэх шаардлагатай албадлагын шат тул, иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нь холбогдох арга хэмжээг хуулийн хугацаанд, шуурхай, сааталгүй хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

8.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нь шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хүлээн авсан дарааллын дагуу шийдвэрлэнэ. Харин энэ хуулийн 8.3-т заасан нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд тухайн гүйцэтгэх баримт бичгийн дарааллаас өмнө яаралтай шийдвэрлэж болно.

8.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нь дараах нөхцөл байдал бүрдсэн тохиолдолд тухайн төлбөрийн шаардлагыг яаралтай шийдвэрлэх үндэслэлтэй гэж үзнэ:

8.3.1.төлбөр төлөгчийн хөрөнгөд ажиллгаа явуулах боломжгүй болох бодит эрсдэл үүссэн;

8.3.2.хөрөнгийн үнэлгээний хэмжээ хугацаа алдахтай холбоотойгоор мэдэгдэхүйц буурах нөхцөл байдал үүссэн;

8.3.3.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа удааширснаас аль нэг талын хууль ёсны эрх, ашиг сонирхол ноцтойгоор хохирох нь тодорхой болсон.

9 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч

9.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хууль болон холбогдох хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хэрэгжүүлнэ.

10 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч

10.1.Шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч нь тухайн гүйцэтгэх хуудсыг олгосон шүүгчийг харьяалах иргэний хэргийн анхан шатны шүүхэд ажиллана.

10.2.Шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талуудаас иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар гаргасан энэ хуулийн Хоёрдугаар бүлэгт заасан шуурхай гомдлыг энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу шийдвэрлэнэ.

11 дүгээр зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хугацаа тоолох

11.1.Энэ хуульд заасан хугацааг минут, цаг, ажлын өдөр, хоног, сар, жилээр тоолно.

11.2.Хугацааг тоолж эхэлсэн минут, цаг, хоногийг хугацаа тоолоход оруулахгүй.

11.3.Хугацааг тоолоход уг хугацаа нь дуусах хугацааны сүүлийн цаг, минутад дуусна.

11.4.Хугацааг хоногоор тоолоход уг хугацаа нь хугацаа дуусах сүүлийн хоногийн 24 цагт дуусна.

11.5.Хугацааг сараар тоолоход уг хугацааг дуусах сүүлийн сарын мөн өдөр уг хугацаа дуусна. Хэрэв энэ сард тухайн өдөр байхгүй бол мөн сарын эцсийн өдөр хугацаа дуусна.

11.6.Хугацааг жилээр тоолоход хугацаа нь дараа оны тухайн сарын тухайн өдөр дуусна. Хэрэв хугацааны төгсгөл ажлын бус өдөр тохиолдвол хугацааны сүүлийн өдрийг түүний дараагийн ажлын эхний өдрөөр тоолно.

11.7.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны баримт бичгийг тогтоосон хугацааны сүүлийн өдрийн 24 цагийн дотор шуудан, харилцаа холбооны байгууллагад, эсхүл энэ хуулийн дагуу цахим хэлбэрээр хүргүүлсэн бол түүнийг хугацаанд нь хүргүүлсэнд тооцно.

12 дугаар зүйл.Мэдэгдэх үүрэг

12.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч мэдэгдэх хуудсыг дуудан ирүүлж гардуулах бөгөөд боломжгүй тохиолдолд биечлэн, цахимаар, эсхүл баталгаат шуудангаар хүргүүлнэ.

12.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны оролцогч иргэн хаягаа өөрчилсөн бол Иргэний улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 19.1-д заасны дагуу, хэрэв хуулийн этгээд бол Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 22.4-т заасны дагуу нэн даруй бүртгүүлэх үүрэгтэй.

12.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд хаягийн өөрчлөлтөө мэдэгдээгүй бол улсын бүртгэлд сүүлд бүртгэгдсэн хаягаар иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны холбогдох баримт бичгийг хүргүүлснийг мэдэгдэх хуудсыг хүлээн авагчид хүргүүлсэнд тооцно.

12.4.Энэ хуулийн 12.2, 12.3-т заасны дагуу илгээсэн баримт бичгийг биечлэн хүлээж аваагүй бол тухайн мэдэгдэх хуудсыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны цахим хуудсанд нэн даруй байршуулна.

12.5.Энэ хуулийн 12.4-т заасны дагуу илгээсэн баримт бичгийг цахим хуудсанд нийтэлсэн өдрөөс хойш ажлын 3 өдрийн дараа уг мэдэгдэх хуудсыг хүлээн авагчид гардуулсанд тооцно.

12.6.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд болон хөрөнгийг нь битүүмжлэх шаардлагатай гуравдагч этгээд цахимаар мэдэгдэл хүлээн авах зорилгоор цахим хаяг, холбогдох мэдээллээ иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албанд урьдчилан өгсөн тохиолдолд эдгээр этгээдэд холбогдох мэдэгдлийг цахим хэлбэрээр хүргүүлнэ.

12.7.Энэ хуулийн 12.6-д заасны дагуу цахимаар мэдэгдэл хүргүүлснийг баримт бичгийг гардуулсанд тооцно.

12.8.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны мэдэгдэх хуудас, тогтоол, шийдвэр нь Цахим гарын үсгийн тухай хуулийн 5.1-д заасан цахим гарын үсэг, эсхүл Цахим гарын үсгийн тухай хуулийн 7.1-д заасан цахим тамгаар баталгаажсан байна.

12.9.Цахим баримт бичиг нь Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын тухай хуулийн 30.5-д заасны дагуу цаасан баримт бичигтэй нэгэн адил хүчинтэй байна.

12.10.Төрийн мэдээлэл солилцооны “Хур” системээр дамжуулан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч цахим мэдээллийн санд тухай бүр оруулсан мэдэгдэх хуудас, тогтоол, шийдвэрийг И Монголиа системд нийлүүлснээр иргэн, хуулийн этгээдэд энэ талаарх мэдээлэл тухай бүр хүргэгдсэнээр мэдэгдэх хуудас, тогтоол, шийдвэрийг гардуулсанд тооцно.

13 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэл, шийдвэрийн хэлбэр

13.1.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үйл явц, үр дүнг баталгаажуулах зорилгоор тэмдэглэл /цаашид “тэмдэглэл” гэх/ үйлдэнэ.

13.2.Тэмдэглэл нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

13.2.1.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулсан газар, он, сар, өдөр;

13.2.2.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах үндэслэл, ач холбогдол бүхий асуудлын товч утга;

13.2.3.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа гүйцэтгэж байгаа иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн овог, нэр, хариуцсан тойргийн дугаар, уг ажиллагаанд оролцогчийн овог, нэр, хуулийн этгээдийн оноосон нэр;

13.2.4.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үйл явц, үр дүн;

13.2.5.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч болон иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн гарын үсэг.

13.3.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч тэмдэглэлд гарын үсэг зурахаас татгалзсан бол үндэслэлийг зааж, тусгайлан тэмдэглэнэ.

13.4.Шийдвэр гүйцэтгэгч шаардлагатай тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны албадлагын арга хэмжээний үйл явц, үр дүнг дууны, дүрсний, дуу-дүрсний бичлэг хийж, бэхжүүлнэ.

13.5.Шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад гаргах шийдвэр нь захирамж хэлбэртэй байна.

13.6.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад гаргах шийдвэр нь тогтоол хэлбэртэй байна.

13.7.Энэ хуулийн 13.6-д заасан тогтоол нь дараах шаардлагыг хангасан байна:

13.7.1.тогтоол үйлдсэн газрын нэр, байршил;

13.7.2.тогтоолын гарчиг, он, сар, өдөр;

13.7.3.тогтоол гаргасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн овог, нэр, хариуцсан тойргийн дугаар;

13.7.4.шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэргийн дугаар;

13.7.5.тогтоол гаргах асуудлын агуулга;

13.7.6.тогтоолыг гүйцэтгэх хугацаа;

13.7.7.энэ хуульд тусгайлан гомдол гаргахаар заасан тохиолдолд гомдол гаргах хууль зүйн үндэслэл.

13.8.Энэ хуулийн 13.5-д заасан шийдвэрийг шийдвэрт заасан хугацаанд биелүүлнэ.

13.9.Энэ хуулийн 13.6-д заасан шийдвэрийг нэн даруй биелүүлнэ.

14 дүгээр зүйл.Хугацаа хэтрүүлсний хүү

14.1.Төлбөр төлөгч гүйцэтгэх хуудсанд заасан төлбөл зохих төлбөрийн шаардлагыг биелүүлэх тогтоосон хугацаанд биелүүлээгүй бол сар бүр төлбөр төлж дуусах хүртэл үүргээ гүйцэтгээгүй хугацаа хэтрүүлсний хүүг төлбөр авагчид төлөх үүрэгтэй.

14.2.Энэ хуулийн 14.1-д заасан хугацаа хэтрүүлсний хүүг талууд гэрээгээр тохиролцоогүй бол Монголбанкнаас холбогдох хугацаанд зарласан бодлогын хүүтэй тэнцүү байна. Гүйцэтгэх хуудас нь банк, эрх бүхий хуулийн этгээдээс олгосон зээлийн гэрээтэй холбоотой бол Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэг, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 21.2-т заасны дагуу хугацаа хэтрүүлсний хүүг тооцно.

14.3.Төлбөр төлөгч тодорхой үйлдэл хийх, хийхгүй байх шийдвэрийг тогтоосон хугацаанд биелүүлэхгүй бол Иргэний хуулийн 232.5-д заасан торгуулийг төлбөр авагчид төлнө.

14.4.Энэ хуулийн 14.3-т заасан торгуулийг хугацаа хожимдуулсан өдөр бүрээр тооцож ногдуулна. Төлбөр төлөгч иргэн бол уг торгууль нь өдөрт 5000-10000 төгрөг байх бөгөөд төлбөр төлөгч хуулийн этгээд бол 10000-150000 төгрөг байна.

14.5.Тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэвэл зохих хугацаанд биелүүлээгүй тохиолдолд тэтгэмжийг бүрэн төлж барагдуулах хүртэл Иргэний хуулийн 232.6-д заасан алданги хоног тутамд төлбөр авагчид төлнө.

14.6.Тухайн хүүхэд 18 насанд хүрсэн нь энэ хуулийн 14.5-д заасан тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхгүй байх үндэслэл болохгүй.

II ХЭСЭГ

ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ

ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ ТАЛААРХ ГОМДОЛ

15 дугаар зүйл.Шуурхай гомдол

15.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа нь иргэний хэргийн шүүхийн шийдвэр гарснаас хойш хэрэгжих бие даасан, албадлагын шинжтэй үе шат бөгөөд шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхэд чиглэгдэнэ. Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад талуудын гаргасан гомдол, маргаан нь үндэслэл, агуулгын хувьд Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу дахин хянан шийдвэрлэгдэхгүй.

15.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа нь энэ хуулийн 6.2-т заасан шийдвэрээр тогтоогдсон төлбөр авагчийн зөрчигдсөн эрхийг сэргээх зорилгоор төлбөр гаргуулах, тодорхой үйлдэл хийлгэх, хийлгэхгүй байхад чиглэсэн албадлагын үе шат

тул иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа энэ хуульд нийцсэн эсэх талаар талуудын гаргах шуурхай гомдлыг энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч шуурхай хянан шийдвэрлэнэ.

15.3.Энэ хуулийн 15.2-т заасан шуурхай гомдлыг зөвхөн энэ хуульд тусгайлан гаргахаар заасан тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчид шийдвэр гүйцэтгэгчийн үйл ажиллагаа, шийдвэрт холбогдуулан гаргана.

15.4.Энэ хуулийн 15.2-т заасан омдол гаргасан нь энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг зогсоох, түдгэлзүүлэх үндэслэл болохгүй.

15.5.Гуравдагч этгээдийн гаргасан гомдол нь энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагааг үргэлжлүүлэхэд саад болохгүй.

15.5.Энэ хуулийн 15.4-т заасан гуравдагч этгээдийн гаргах гомдлыг шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч шийдвэрлэхгүй бөгөөд энэ хуульд заасны дагуу шүүхэд гаргана.

16 дугаар зүйл.Шуурхай гомдол гаргах

16.1.Гомдол гаргагч нь энэ хуульд заасан тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн холбогдох шийдвэрийг гардуулснаас хойш ажлын 5 өдрийн дотор шуурхай гомдлыг Улсын дээд шүүхийн баталсан шуурхай гомдол гаргах маягтын дагуу иргэний хэргийн анхан шатны шүүх дэх шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчид гаргана.

16.2.Энэ хуулийн 16.1-д заасан гомдол гаргах хугацааг хүндэтгэн үзэх шалтгаанаар хэтрүүлсэн тохиолдолд хүндэтгэн үзэх шалтнаантай талаарх нотлох баримтад үндэслэн шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч гомдлыг хүлээн авна.

16.3.Гомдол гаргач нь шуурхай гомдлын үндэслэлийг тодорхойлж, зохих нотлох баримтаар баталгаажуулсан байна. Шуурхай гомдолд холбогдох нотлох баримтыг гомдол гаргагч бичгээр ирүүлээгүй бол уг гомдлыг шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч хүлээн авахаас татгалзана.

16.4.Шуурхай гомдлын үндэслэлийг тусгах, гомдлын агуулгын маягтыг Улсын дээд шүүх батална.

16.5.Гомдол гаргагч энэ хуулийн 16.3-т заасны дагуу гомдлын үндэслэлийг тусгаагүй, эсхүл гомдол нь хуульд заасан гомдол гаргах тохиолдолд хамаарахгүй бол гомдол гаргагчид шуурхай гомдлыг буцаана.

16.6.Гомдол гаргагч нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх хүсэлт гаргавал энэ хуульд заасан журмын дагуу төлбөр төлөгчөөс тодорхой хэмжээний барьцаа гаргуулсны үндсэн дээр, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэхгүй бол төлбөр төлөгчид нөхөж баршгүй хохирол учирахаар бөгөөд гаргасан гомдол нь хангагдах магадлал өндөр гэж шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч үзвэл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх тухай захирамж гаргаж болно.

17 дугаар зүйл.Шуурхай гомдол гаргах үндэслэл

17.1.Шуурхай гомдлыг зөвхөн дараах үндэслэлээр гаргана:

17.1.1.хуульд заасны дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх хугацаа өнгөрсөн;

17.1.2.энэ хуульд заасан төлбөр гаргуулж болохгүй хөрөнгө, орлогоос төлбөр гаргуулахаар заасан;

17.1.3.хуульд өөрөөр заагаагүй бол гүйцэтгэх баримт бичигт заасан нөхцөл хангагдаагүй;

17.1.4.энэ хуульд тусгайлан заасан бусад.

18 дугаар зүйл.Шуурхай гомдлыг шийдвэрлэх

18.1.Шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч шуурхай гомдлыг 30 хоногийн дотор шүүх хуралдаан хийлгүйгээр, зөвхөн гомдол гаргагчаас ирүүлсэн энэ хуулийн 16.3-т заасан нотлох баримт, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэл, бусад баримтад үндэслэн хянаж, бичгээр шийдвэрийг гаргана.

18.2.Гомдлыг хангаж шийдвэрлэсэн тохиолдолд, тухайн хэргийн нөхцөл байдлаас хамааран шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагааг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн дуусгавар болгож, хийгдсэн аливаа үйлдлийг хүчингүй болгоно.

18.3.Шаардлагатай тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч холбогдох этгээдийг гэрчээр дуудан ирүүлж, гэрчийн мэдүүлэг авч болно.

19 дүгээр зүйл.Давж заалдах гомдол

19.1.Гомдол гаргагч энэ хуулийн 18.1-д заасан шуурхай гомдлыг шийдвэрлэсэн шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчийн шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл иргэний хэргийн давж заалдах шатны шүүхэд уг шийдвэрийг гардуулснаас хойш ажлын 5 өдрийн дотор гаргаж болно.

18.2.Энэ хуулийн 19.1-д заасан гомдлыг шүүх ажлын 10 өдрийн дотор шийдвэрлэх бөгөөд давж заалдах шатны шүүхийн гомдлыг шийдвэрлэсэн шийдвэр эцсийн байна.

19.3.Давж заалдах гомдол гаргасан нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагааг түдгэлзүүлэх үндэслэл болохгүй.

19.4.Хэрэв давж заалдах шатны шүүхийн шийдвэр төлбөр төлөгчийн талд гарсан бөгөөд уг шийдвэр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө түүний хөрөнгөнд шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа хийгдсэн бол, уг этгээд энэ хуулийн дагуу шийдвэр гүйцэтгэлийг шаардах эрхтэй.

20 дугаар зүйл.Ёс зүйн зөрчил

20.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн ёс зүйн зөрчлийг Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн тухай хуульд заасны дагуу шийдвэрлэнэ.

20.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн ёс зүйн дүрмийг олон улсын шийдвэр гүйцэтгэгчийн ёс зүйн дүрэмд нийцүүлэн хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

20.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн талаарх ёс зүйн гомдлыг гаргасан нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа түдгэлзэх үндэслэл болохгүй.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА ҮҮСГЭХ, ТҮДГЭЛЗҮҮЛЭХ, ДУУСГАВАР БОЛГОХ

21 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх хугацаа

21.1.Хуульд өөрөөр заагаагүй бол дараах хугацаа өнгөрсөн тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэхгүй:

21.1.1.энэ хуулийн 7.1.1, 7.1.2, 7.1.3-т заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш 6 жил;

21.1.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 7.1.4, 7.1.5-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш 5 жил;

21.1.3.энэ хуулийн 7.1.6, 7.1.7-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсноос хойш 4 жил;

21.1.4.энэ хуулийн 7.1.8-д заасан шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр байх хугацаа дууссан.

21.2.Төлбөр авагч хүндэтгэн үзэх шалтгааны улмаас энэ хуулийн 21.1-д заасан хугацааг хэтрүүлсэн нь тогтоогдвол хэтрүүлсэн хугацааг сэргээлгэх хүсэлтээ холбогдох нотлох баримтын хамт шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчид гаргаж болох бөгөөд шүүгч уг хугацааг хэтэрснээс хойш 1 жилийн дотор нөхөн сэргээж болно.

21.3.Энэ хуулийн 21.2-т заасны дагуу хэтрүүлсэн хугацааг сэргээсэн тохиолдолд энэ тухай шийдвэр гарснаас хойш нэг сарын дотор гүйцэтгэх хуудас олгоно.

21.4.Тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой, эсхүл төлбөр төлөгчид тодорхой хугацааны туршид давтамжтай төлбөр төлөх болон бусад үүрэг хүлээлгэсэн энэ хуулийн 7.2-т заасан шийдвэрийг үүргийг биелүүлж дуусах хүртэлх бүхий л хугацааны туршид албадан гүйцэтгэж болно.

22 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны гүйцэтгэх хуудас

22.1.Гүйцэтгэх баримт бичигт энэ хуулийн 7.1.7, 7.1.8-д зааснаас бусад шийдвэрийг үндэслэн олгосон гүйцэтгэх хуудас, шийдвэр хамаарна.

22.2.Цахим хэлбэрээр гүйцэтгэх хуудсыг илгээж болох бөгөөд энэ тохиолдолд цахим гүйцэтгэх хуудас хуулийн хүчин төгөлдөр байна.

22.3.Гүйцэтгэх баримт бичгийг үрэгдүүлсэн тохиолдолд түүнийг дахин олгуулахаар Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн 118 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу шүүхэд хандана.

22.4.Энэ хуулийн 7.1.7, 7.1.8-д зааснаас бусад тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичиггүйгээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахыг хориглоно.

22.5.Шүүхийн шийдвэрт төлбөрийг барьцаа хөрөнгөөс гаргуулахаар заасан тохиолдолд энэ хуулийн 22.1-д заасан гүйцэтгэх хуудасгүйгээр Эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлд заасан барьцаалбар, Хөдлөх эд хөрөнгө болон эдийн бус хөрөнгийн барьцааны тухай хуулийн 34.1-д заасан цахим мэдээллийн санд бүртгэгдсэн барьцааны мэдэгдлийг үндэслэн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэж болно.

23 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичгийн агуулга, түүнд тавигдах шаардлага

23.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны гүйцэтгэх баримт бичиг дараах шаардлагыг хангасан байна:

23.1.1.гүйцэтгэх баримт бичиг олгосон шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны овог, нэр, он, сар, өдөр, дугаар;

23.1.2.гүйцэтгэх баримт бичгийн үндэслэл болох шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийн он, сар, өдөр, дугаар;

23.1.3.тухайн гүйцэтгэх баримт бичгийг олгосон үндэслэл;

23.1.4.төлбөр авагч хуулийн этгээд, төлбөр төлөгч хуулийн этгээдийн оноосон нэр, регистрийн дугаар, оршин байгаа хаяг, төлбөр авагч иргэн, төлбөр төлөгч иргэний овог, нэр, оршин суугаа газрын болон ажлын газрын хаяг, утасны дугаар, иргэний үнэмлэхийн хуулбар, регистрийн дугаар;

23.1.5.төлбөр авагчид олговол зохих төлбөрийн хэмжээ;

23.1.6.төлбөр гаргуулах хөрөнгө, орлого, эд хөрөнгийн эрх болон шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийг гүйцэтгэх арга, журам;

23.1.7.эрх, хууль ёсны ашиг сонирхол нь хамгаалагдсан этгээд болон шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийг биелүүлбэл зохих этгээдийн нэр, хаяг;

23.1.8.гүйцэтгэх баримт бичгийн үндэслэл болох шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийн дагуу битүүмжлэгдсэн үл хөдлөх эд хөрөнгө, эсхүл хураагдсан хөдлөх эд хөрөнгө, шүүхийн шийдвэрт төлбөрийг барьцаа хөрөнгөөс гаргуулахаар заасан барьцаа хөрөнгө, тэдгээрийн байгаа газар;

23.1.9.гүйцэтгэх баримт бичгийн үндэслэл болох шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрийн тогтоох хэсэг нь гүйцэтгэх хуудаст зөрүүгүй тусгагдсан байх, төлбөр төлөгчөөс гаргуулах төлбөрийн хэмжээ, эсхүл төлбөр авагчийн эрх, ашиг сонирхолд нийцсэн тодорхой үйлдэл хийх, эсхүл тодорхой үйлдлээс татгалзах үүрэг хүлээлгэж, энэхүү үүргийг тогтоосон хугацаанд биелүүлэхгүй бол хугацаа хэтэрсэн хоног тутамд энэ хуульд заасан хугацаа хэтрүүлсний хүү, эсхүл алданги, эсхүл торгуулийг төлбөр авагчид олгох талаар заасан хэсэг;

23.1.10.Банк, эрх бүхий этгээдийн мөнгөн хадгаламж, мөнгөн хөрөнгийн шилжүүлэг, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн 21.2-т зааснаар зээлдэгч зээлийг бүрэн эргүүлэн төлөх хүртэлх хугацаанд зээлийн үндсэн хүү, зээлийн гэрээнд заасан бол нэмэгдүүлсэн хүү төлөх талаар шийдвэр гүйцэтгэгч энэхүү үндсэн хүү, зээлийн гэрээнд заасан бол нэмэгдүүлсэн хүүг зээлийг бүрэн эргэн төлөх хүртэл бодолт хийж, хяналт тавьж төлбөр төлөгчөөс гаргуулах эрхтэй байхаар заасан хэсэг.

23.2.Гүйцэтгэх баримт бичигт түүнийг олгосон шүүгч, бусад албан тушаалтан гарын үсэг зурж, тамга дарж баталгаажуулсан байна.

23.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч шаардлагатай тохиолдолд иргэний хэрэгт авагдсан төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийн байдлын талаарх нотлох баримттай танилцаж болно.

24 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэх

24.1.Цахим мэдээллийн сүлжээгээр гүйцэтгэх баримт бичгийг хариуцах тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгчид ажлын 3 өдрийн дотор хуваарилах бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нэн даруй шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэрэг нээж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх тухай тогтоол гаргана. Тогтоолыг цахим хэлбэрээр гаргана.

24.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэх тухай тогтоолын хамт гүйцэтгэх баримт бичиг, үл хөдлөх эд хөрөнгө хөрөнгө битүүмжилсэн, эсхүл хөдлөх эд хөрөнгө хураасан акт, нэхэмжлэлийн үнийн дүнтэй тэнцэх хэмжээгээр иргэн, хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, харилцах дансны зарлагын гүйлгээг хаасан баримт бичиг, тодорхойлолт болон шаардлагатай бусад баримт бичгийг цахим мэдээллийн системд оруулна.

24.3.Энэ хуулийн 127 дугаар зүйлд заасан шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг төвлөрүүлээгүй тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үүсгэхгүй.

25 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны харьяалал

25.1.Энэ хуульд заасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулах анхан шатны нэгж нь тогтоосон тойрог байна.

25.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх алба нь аймаг бүрд, нийслэлийн хэмжээнд дүүрэг бүрд тус бүр нэг, шаардлагатай тохиолдолд суманд нэгтгэтэй байж болно.

25.3.Төлбөр авагчийн шаардлагыг шуурхай хангах үүднээс энэ хуулийн 25.2-т заасан нэгжийг тухайн нутаг дэвсгэрт нь байршуулна.

25.4.Төлбөр төлөгч иргэнд холбогдох иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түүний энэ хуулийн 10.3-т заасан сүүлд бүртгэгдсэн хаягийн, эсхүл түүний эд хөрөнгө буюу эд хөрөнгийн дийлэнх хэсэг байгаа нутаг дэвсгэрийг харьяалах тойргийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

25.5.Төлбөр төлөгч хуулийн этгээдэд холбогдох иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түүний ажил хэргээ байнга явуулдаг энэ хуулийн 10.3-т заасан сүүлд

бүртгэгдсэн хаягийн, эсхүл удирдах байгууллага болон түүний эд хөрөнгө байгаа нутаг дэвсгэрийг харьяалах тойргийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

25.6.Тодорхой үйлдэл хийх, эсхүл тодорхой үйлдлээс татгалзах үүрэг хүлээлгэсэн шийдвэрийг төлбөр төлөгчийн энэ хуулийн 10.3-т заасан сүүлд бүртгэгдсэн хаягийн, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичигт заасан үүргийг гүйцэтгэх нутаг дэвсгэрийг харьяалах тойргийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

25.7.Бусдын амь бие, эрүүл мэндэд гэм хор учруулсны хохирлыг нөхөн төлүүлэх шийдвэрийг төлбөр авагчийн, эсхүл төлбөр төлөгчийн энэ хуулийн 10.3-т заасан сүүлд бүртгэгдсэн хаягийн нутаг дэвсгэрийг харьяалах тойргийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

25.8.Өөр өөр газар оршин суугаа хэд хэдэн төлбөр төлөгчид холбогдох шийдвэрийг төлбөр авагчийн саналаар төлбөр төлөгчдийн аль нэгний энэ хуулийн 10.3-т заасан сүүлд бүртгэгдсэн хаягт хамаарах нутаг дэвсгэрийг харьяалах тойргийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

25.9.Гадаад улсын нутаг дэвсгэрт байгаа Монгол Улсын иргэн, хуулийн этгээдийн салбар, төлөөлөгчийн газартай холбоотой шийдвэрийг төлбөр авагчийн энэ хуулийн 10.3-т заасан сүүлд бүртгэгдсэн хаягийн, эсхүл төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгө байгаа нутаг дэвсгэрийг харьяалах тойргийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

25.10.Тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой шүүхийн шийдвэрийг төлбөр төлөгчийн энэ хуулийн 10.3-т заасан сүүлд бүртгэгдсэн хаягт хамаарах нутаг дэвсгэрийг харьяалах тойргийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэнэ.

26 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн даалгавар хүргүүлэх

26.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хариуцсан тойргоос өөр нутаг дэвсгэрт энэ хуульд заасан албадлагын арга хэмжээ гүйцэтгэх шаардлагатай бол тухайн нутаг дэвсгэрийг хариуцсан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид даалгавар хүргүүлэн гүйцэтгүүлж болно.

26.2.Даалгаврыг хүлээн авсан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч уг даалгаварт заасан ажиллагааг тогтоосон хугацаанд гүйцэтгэнэ.

27 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг шийдвэр гүйцэтгэгч түдгэлзүүлэх

27.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дараах үндэслэл, хугацаагаар бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн түдгэлзүүлж болно:

27.1.1.төлбөр төлөгч, төлбөр авагч нас барсан гэж зарлагдсан, сураггүй алга болсонд, эсхүл иргэний эрх зүйн чадамжгүйд тооцогдсон, эсхүл төлбөр төлөгч, төлбөр авагч хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсан бол тэдгээрийн эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжих, эсхүл сураггүй алга болсонд тооцогдсон иргэний эд хөрөнгийг эрхлэн хамгаалагчийг, эсхүл иргэний эрх зүйн чадамжгүй иргэнд асран хамгаалагчийг тогтоох хүртэл;

27.1.2.өвлийн улиралд орон байрнаас албадан нүүлгэх тухай шийдвэрийг нүүн гарч байгаа этгээдийн амьдралын нөхцөлийг харгалзан өвлийн улирал дуустал тодорхой хугацаагаар;

27.1.3.энэ хуулийн 46 дугаар зүйлд заасны дагуу төлбөрийн чадваргүй этгээдийн бүртгэлд бүртгэгдсэн буюу төлбөр гаргуулж болох хөрөнгө, орлого байхгүй бөгөөд хуульд заасан аргаар түүний хөрөнгө, орлогыг албадан гаргуулах боломжгүй бол төлбөр төлөгчийг хөрөнгөтэй болох хүртэл;

27.1.4.шүүхийн шийдвэрт төлбөрийг барьцаа хөрөнгөөс гаргуулахаар шийдвэрлэснээс бусад тохиолдолд төлбөр төлөгчид холбогдуулан дампуурлын хэрэг үүсгэсэн бол шүүхийн шийдвэр гарч, хуулийн хүчин төгөлдөр болтол;

27.1.5.шинээр илэрсэн нөхцөл байдлын улмаас гүйцэтгэх баримт бичгийн үндэслэл болох шийдвэрийг хянуулах тухай хүсэлтийг шүүх хүлээн авч, хэрэг үүсгэсэн тохиолдолд түүнийг хянан шийдвэрлэж, шүүхийн шийдвэр гарч, хуулийн хүчин төгөлдөр болтол;

27.1.6.нэг төлбөр төлөгчид холбогдуулан хөрөнгийн шинжтэй хэд хэдэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг нэгтгэн явуулж байгаа тохиолдолд тухайн нэг төлбөр авагч, төлбөр төлөгчид холбогдох иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хуулийн 27.1.1-27.1.5-д заасан түдгэлзүүлэх үндэслэл бүрдсэн бол.

27.2.Энэ хуулийн 27.1-д заасан асуудлаар иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг эс зөвшөөрвөл энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан шуурхай гомдол гаргаж болно.

28 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичгийг гүйцэтгэхийг хойшлуулах

28.1.Төлбөр төлөгч нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хойшлуулах тухай хүсэлтийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид нэг удаа гаргаж болно.

28.2.Энэ хуулийн 28.1-д заасан хүсэлтийг төлбөрөө сайн дураар төлж барагдуулахаар гаргасан төлбөр төлөгчийн хүсэлтийг үндэслэн гүйцэтгэх баримт бичгийг гүйцэтгэх хугацааг хүсэлтэд заасан хугацаагаар хойшлуулж болох бөгөөд энэ тохиолдолд төлбөр авагчийн санал, төлбөр төлөгчийн төлбөр төлөх боломжийг нотлох баримтыг харгалзана.

28.3.Төлбөр авагч хүсэлт гаргасан бөгөөд энэхүү хүсэлтийг төлбөр төлөгч зөвшөөрсөн бол 30 хоногоор хойшлуулж болно.

28.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хойшлуулсан хугацаанд энэ хуульд заасан хугацаа хэтрүүлсний хүү тооцохгүй.

29 дүгээр зүйл. Хойшлуулсан шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үргэлжлүүлэн явуулах

29.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хойшлуулсан хугацаа дууссан даруй үргэлжлүүлэн явуулна.

29.2.Төлбөр авагчийн хүсэлтээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийн ажиллагааг хойшлуулсан тохиолдолд хойшлуулсан хугацаа дуусахаас өмнө иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үргэлжлүүлэн явуулж болно.

29.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хойшлуулах хугацаа дуусахаас өмнө иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг үргэлжлүүлэн явуулсан бол энэ хуулийн 12 дугаар зүйлд заасан шуурхай гомдол гаргаж болно.

30 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох

30.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч дараах үндэслэлээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг бүхэлд нь дуусгавар болсонд тооцож, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны хувийн хэргийг хаана:

30.1.1.гүйцэтгэх баримт бичиг, эсхүл түүний үндэслэл болсон шийдвэрийг хүчингүй болсонд тооцох тухай шүүх, бусад байгууллага, албан тушаалтны шийдвэр гарсан;

30.1.2.төлбөр авагч төлбөр авахаас татгалзаж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох тухай хүсэлт гаргасан;

30.1.3.төлбөр төлөгч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрөө бүрэн төлсөн;

30.1.4.төлбөр авагч төлбөр төлөгчтэй эвлэрч, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох тухай хүсэлт гаргасан;

30.1.5.тодорхой үйлдэл, үйл ажиллагаа гүйцэтгэх, эсхүл гүйцэтгэхгүй байхыг даалгасан шийдвэрийг биелүүлсэн;

30.1.6.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тэжээн тэтгэх үүрэг оногдуулсан шийдвэрийг бүрэн биелүүлсэн;

30.1.7.төлбөр төлөгчид дампуурлын хэрэг үүсгэж хянан шийдвэрлэсэн, эсхүл татан буулгах ажиллагаа дуусгавар болоход гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахуйц хөрөнгө төлбөр төлөгчид байхгүй нь шүүхээр тогтоогдсон;

30.1.8.төлбөр төлөгч иргэн нас барсан гэж зарлагдсан, сураггүй алга болсонд тооцогдсон, эсхүл төлбөр төлөгч, төлбөр авагч хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсан тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлага, тэдгээрийн эрх, үүрэг эрх залгамжлагчид шилжих боломжгүй, эсхүл шаардлагыг эрх залгамжлагчаар гүйцэтгүүлэх боломжгүй;

30.1.9.төлбөр төлөгч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тодорхой үйлдэл, үйл ажиллагааг гүйцэтгэх боломжгүй болсон нь эрх бүхий байгууллагаар тогтоогдсон.

30.2.Энэ хуулийн 30.1.4-т заасан эвлэрлийн гэрээг байгуулахдаа талууд гэрээнд заасан хугацаанд төлбөрийн үүргээ биелүүлээгүй тохиолдолд алданги тооцохоор заасан бол төлбөр авагчийн хүсэлтээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээснээр үүргээ зохих ёсоор биелүүлээгүй төлбөр төлөгч үндсэн төлбөр болон түүнд оногдох алдангийг төлнө.

31 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээн явуулах

31.1.Энэ хуулийн 27 дугаар зүйлд заасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх үндэслэл арилсан тохиолдолд, түүнчлэн энэ хуулийн 30.1.8, 30.1.9-т заасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох үндэслэл арилсан, эсхүл төлбөр төлөгч энэ хуулийн 30.1.4-т заасан эвлэрлийн гэрээг зөрчсөн бол төлбөр авагчийн хүсэлтээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тогтоол гаргаж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээн явуулна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ АЛБАДЛАГЫН АРГА ХЭМЖЭЭ

32 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны албадлагын арга хэмжээ

32.1.Шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч дараах албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэнэ:

32.1.1.төлбөр төлөгч хуулийн этгээдийн хөрөнгө төлбөрийн шаардлагыг хангахад хүрэлцэхгүй, эсхүл хөрөнгөгүй бол тухайн хуулийн этгээдийн хувь эзэмшигч, үүсгэн байгуулагчийн хөрөнгө хуулийн этгээдийн хөрөнгөөс зааглагдсан эсэхийг төлбөр авагчийн хүсэлтээр тогтоох;

32.1.2.үл хөдлөх эд хөрөнгийг албадан борлуулах шийдвэр гаргах;

32.1.3.энэ хуульд заасан тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналаар төлбөр төлөгчид хоёр сая төгрөг хүртэлх төгрөгөөр торгох, хөрөнгийн мэдүүлэг өгөхөөс зайлсхийсэн тохиолдолд саатуулах, албадан ирүүлэх шийдвэрийг гаргах;

32.1.4.энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан шуурхай гомдлыг хянан шийдвэрлэх.

32.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч дараах албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэнэ:

32.2.1.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд, бусад иргэн, хуулийн этгээдээс гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэхэд шаардлагатай баримт бичиг, лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулан авах;

32.2.2.төлбөр төлөгчийн үйл ажиллагаанд холбогдох санхүүгийн болон бусад баримт бичигт үзлэг хийх;

32.2.3.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад иргэн, хуулийн этгээдийг дуудан ирүүлэх, гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зорилгоор тодорхой үүрэг хүлээлгэх, энэ тухай мэдэгдэл хүргүүлэх;

32.2.4.төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг эзэмшиж, ашиглаж байгаа этгээдийн орон байрнаас бусад газар, барилга байгууламж, агуулах сав, эзэмшил газарт нэвтрэн орох, үзлэг хийх;

32.2.5.төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг эзэмшиж, ашиглаж байгаа этгээдийн орон байранд нэвтрэн орох, үзлэг хийх;

32.2.6.гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэх зорилгоор төлбөр төлөгчийн бие, бэлэн мөнгө, бусад хөрөнгөд үзлэг хийх, тэдгээрийг битүүмжлэх, хураан авах, худалдан борлуулах, хураан авсан эд зүйл, хөрөнгийг хадгалуулах, хамгаалуулахаар хүлээлгэн өгөх;

32.2.7.төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг төлбөр төлөгч, холбогдох этгээдээс албадан гаргуулах;

32.2.8.төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгө, түүний эрхийн бүртгэлийн талаар эрх бүхий байгууллагад хандах, лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулах;

32.2.9.төлбөр төлөгчийн банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн дансан дахь хөрөнгөөс суутгал хийх, дансны зарлагын гүйлгээг хаах, банк, эрх бүхий хуулийн этгээдэд данс нээх, эзэмших эрхэд хязгаарлалт тогтоох, эсхүл эзэмшиж байгаа дансны орлого, зарлагын гүйлгээнд хяналт тавих;

32.2.10.төлбөр төлөгчийн улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн эрхийг түдгэлзүүлэх;

32.2.11.шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчийн шийдвэрийн үндсэн дээр үл хөддлөх эд хөрөнгийг албадан дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулах;

32.2.12.албадан удирдлагад шилжүүлэх, энэхүү ажиллагаанд хяналт тавих;

32.2.12.хөдлөх эд хөрөнгийг хураах, үнэ хаялцуулах ажиллагаа явуулах, холбогдох хуулийн этгээдээр борлуулуулах шийдвэр гаргах;

32.2.13.худалдан борлогдсон, эсхүл борлогдоогүй хөрөнгө, түүнчлэн төлбөр авагчийн албадан удирдлагад шилжүүлэх хөрөнгийг төлбөр авагч, бусад этгээдэд шилжүүлэх зорилгоор албадан чөлөөлөх;

32.2.14.төлбөр төлөгчийг төлбөртэй этгээдийн бүртгэлд болон иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны шатан дахь төлбөрийн чадваргүй этгээдийн бүртгэлд бүртгэх,

албан ажлаар гадаад улсад зорчих, өөрөө болон гэр бүлийн гишүүд нь гадаад улсад эмчилгээ хийлгэх шаардлагатай болсон, гадаад улсад амьдарч буй гэр бүлийн гишүүн, төрсөн эцэг эх, ах, эгч, дүү нас барсан, хүндээр өвчилсөн зэрэг зайлшгүй шаардлага гарсан бол холбогдох нотлох баримт, хүсэлтийг үндэслэн гадаадад зорчих эрхийг түр сэргээх

32.2.15.төлбөр төлөгч болон бусад этгээдээс төлбөр төлөгчийн хөрөнгийн тухай мэдүүлэг албадан гаргуулан авах,

32.2.16.энэ хуульд заасан хугацаа хэтрүүлсний хүү, алданги, торгуулийг төлбөр төлөгчөөс төлбөрөө төлөх хүртэл бодож, гаргуулан авах;

32.2.17.төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах нэгжээр эрэн сурвалжлуулах;

32.1.18.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу түдгэлзүүлэх, түдгэлзүүлэх үндэслэл арилсан бол сэргээх;

32.2.19.талууд төлбөрийг хуваарийн дагуу хэсэгчлэн барагдуулахаар тохиролцсон тохиолдолд холбогдох баримт, тодорхойлолтыг үндэслэн талуудын тохиролцоог шийдвэр гүйцэтгэгч баталгаажуулах;

32.2.20.шүүгч торгох, саатуулах, албадан ирүүлэх албадлагын арга хэмжээ авсны дараа төлбөр төлөгч гүйцэтгэх хуудсыг биелүүлээгүй бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч өөрөө, эсхүл төлбөр авагчийн хүсэлтээр шүүхийн шийдвэр биелүүлэхээс зайлсхийсэн, шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд саад учруулсан этгээдэд Эрүүгийн хууль, Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх санал гаргах;

32.2.21.ерөнхий шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрлөөр ачаалал багатай тойргийн шийдвэр гүйцэтгэгчид ачаалал ихтэй тойргийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тодорхой хэсгийг шаардлагатай тохиолдолд даалгавар өгч, гүйцэтгүүлэхэд хүлээн авч уг шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу явуулах;

32.2.22.энэ хуульд заасан бусад.

32.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 32.2-т заасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны албадлагын арга хэмжээг төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг эзэмшиж буй этгээдийн эсрэг хэрэгжүүлж болно.

32.4.Энэ хуулийн 32.1.2-т зааснаар хөрөнгө зааглагдсан эсэхийг нотлох холбогдох дансны хуулга, гэрээ хэлцлийг төлбөр төлөгч хуулийн этгээдийн хувь эзэмшигч, үүсгэн байгуулагч шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчид гаргах, нотлох үүрэгтэй бөгөөд зааглагдсан нь тогтоогдохгүй бол хувь эзэмшигч, үүсгэн байгуулагчийн хөрөнгөөс төлбөр төлөгч хуулийн этгээдийн төлбөрийг гаргуулах тухай гүйцэтгэх хуудсыг шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч олгоно.

33 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийн албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх хугацаа

33.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны албадлагын арга хэмжээг 06.00 цагаас 22.00 цагийн хооронд гүйцэтгэх бөгөөд тодорхой цагийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч бие даан тогтооно.

33.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны албадлагын арга хэмжээг ажлын бус өдөр, эсхүл 22.00 цагаас 06.00 цагийн хооронд гүйцэтгэх шаардлагатай тохиолдолд гүйцэтгэсэн бол тэмдэглэлд энэ тухай тусгана.

33.3.Төлбөр авагч, эсхүл төлбөр төлөгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэх тохиромжтой хугацааны талаар санал гаргаж болно.

34 дүгээр зүйл.Төлбөртэй этгээдийн бүртгэл

34.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх хуудас олгогдож, ажиллагаа үүсгэсний дараа нэн даруй төлбөртэй этгээдийн бүртгэлд төлбөр төлөгчийг бүртгэнэ.

34.2.Энэ хуулийн 34.1-д заасан төлбөр төлөгчийн төлбөртэй эсэх мэдээллийг төлбөр төлөгч үнэ төлбөргүй, түүнчлэн төлбөр төлөгчтэй гэрээ байгуулах эсэхээ шийдвэрлэх зорилгоор сонирхогч этгээд үнэ төлбөртэйгээр авна.

34.3.Энэ хуулийн 34.2-т заасны дагуу сонирхогч этгээд төлбөр төлөгчийн төлбөртэй эсэх талаарх мэдээллийг авахаас өмнө бусдад задруулахгүй талаар баталгаа гаргах бөгөөд бусдад задруулбал холбогдох хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно.

34.4.Төлбөртэй этгээдийн бүртгэлд бүртгэгдсэн төлбөр төлөгчид төлбөрөө барагдуулж дуусах хүртэл дараах хязгаарлалт тавигдана:

34.4.1.нийтийн албанд ажиллах эрхийг хязгаарлах;
34.4.2.төрөөс олгох орон сууцны зээл авах эрхийг хязгаарлах;
34.4.3.тухайн этгээдийн үйл ажиллагаа эрхлэх зөвшөөрлийг түдгэлзүүлэх;

34.4.4.гадаадад зорчих эрхийг хязгаарлах;
34.4.5.гадаад паспорт захиалах эрхийг хязгаарлах;
34.4.6. жолооны үнэмлэх захиалах эрхийг хязгаарлах;
34.4.7.үл хөдлөх эд хөрөнгө, хөдлөх эд хөрөнгийн бүртгэлд бүртгэлтэй хөрөнгийг захиран зарцуулах эрхэд хязгаарлалт тогтоох;

34.4.8.банк, эрх бүхий этгээдэд данс нээх;
34.4.9.хуулийн этгээд байгуулах;
34.4.10.төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр авах бараа, ажил, үйлчилгээг гүйцэтгэгчийн сонгон шалгаруулалтад оролцох;

34.4.11.улс хооронд зорчих тасалбар захиалах эрхийг хязгаарлах.

34.5.Энэ хуулийн 34.3-т заасан хязгаарлалтыг тавих холбогдох байгууллагад төлбөртэй этгээдийн бүртгэлийн мэдээлэлд нэвтрэх эрх олгоно.

34.6.Төлбөртэй этгээдийн бүртгэл хөтлөх журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн гарын гишүүн батална.

34.7.Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа дуусгавар болоход тухайн төлбөр төлөгчийг төлбөртэй этгээдийн бүртгэлээс хасна.

34.8.Энэ зүйлд заасан төлбөртэй этгээдийн бүртгэлд бүртгэгдсэн этгээд энэ хуулийн 34.6-д заасан төлбөртэй этгээдийн бүртгэлээс хасах үндэслэл үүссэн боловч хасаагүй бол төлбөр төлөгч энэ хуульд заасан шуурхай гомдол гаргаж болно.

34.9.Хүүхдийн тэтгэлгийг хугацаанд нь төлж байгаа төлбөр төлөгч, энэ хуулийн 87.7-д зааснаар тодорхой хугацаанд төлбөрийг хуваарь гарган төлөхөөр тохиролцсон, эсхүл цалин орлогоос төлбөрийг тодорхой хугацаанд төлбөр төлөгчөөс гаргуулж байгаа хугацаанд төлбөр төлөгч хугацаандаа төлж байгаа тохиолдолд энэ хуулийн 34.4-т заасан төлбөртэй этгээдийн бүртгэлд тавигдах хязгаарлалтыг тавихгүй.

35 дугаар зүйл.Эд хөрөнгийн мэдүүлэг

35.1.Төлбөр авагч иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг тодруулах тухай хүсэлт гаргана.

35.2.Эд хөрөнгийн мэдүүлэгтэй төлбөр авагч танилцах эрхтэй бөгөөд төлбөрийн шаардлагыг хангуулах хөрөнгө, орлогыг сонгох эрхтэй.

36 дугаар зүйл.Төлбөр авагчийн хүсэлтийг шийдвэрлэх

36.1.Төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг хялбар илрүүлэх боломжтой бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр авагчийн энэ хуулийн 35.1-д заасан хүсэлтээс татгалзаж болно.

36.2.Энэ хуулийн 35.1-д заасан хүсэлт үндэслэлтэй бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийг өөрийн эд хөрөнгийн байдлыг тодорхойлсон эд хөрөнгийн жагсаалт ирүүлэхийг шаардана.

37 дугаар зүйл.Эд хөрөнгийн мэдүүлэгт тусгах мэдээлэл

37.1.Төлбөр төлөгч өөрийн болон дундын хэсгээр, эсхүл хамтран өмчилж байгаа бүх хөдлөх, үл хөдлөх эд хөрөнгө болон дараах асуудлыг тусгасан хөрөнгийн жагсаалтыг цаасаар, эсхүл цахимаар гаргана:

37.1.1.эд хөрөнгийн жагсаалт ирүүлэх шийдвэр гарахаас өмнө нэг жилийн хугацаанд төлбөр төлөгчийн төлбөртэйгөөр бусдад шилжүүлсэн эд хөрөнгө;

37.1.2.эд хөрөнгийн жагсаалт ирүүлэх шийдвэр гарахаас өмнө нэг жилийн хугацаанд төлбөр төлөгчийн өөрийн эхнэр, нөхөр, хүүхэд, садан, төрөлдөө шилжүүлсэн эд хөрөнгө;

37.1.3.эд хөрөнгийн жагсаалт ирүүлэх шийдвэр гарахаас өмнө хоёр жилийн хугацаанд төлбөр төлөгчийн бусдад шилжүүлсэн хандив, тусламж;

37.1.4.төлбөр төлөгчийн өөрийн болон дундын өмчийн бүх үл хөдлөх болон хөдлөх эд хөрөнгө, банк, эрх бүхий байгууллага дахь дансны мэдээлэл.

37.2.Энэ хуулийн 37.1-д заасан эд хөрөнгийн жагсаалт үйлдэх маягт, хамрах хүрээг Улсын дээд шүүх батална.

38 дугаар зүйл.Эд хөрөнгийн мэдүүлэг авах өдөр

38.1.Төлбөр төлөгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн товлосон өдөр эд хөрөнгийн мэдүүлгийг гаргана.

38.2.Төлбөр авагчид товлосон өдрийг мэдэгдэх бөгөөд төлбөр төлөгч товлосон өдөр ирэх үүрэгтэй.

38.3.Төлбөр төлөгч өөрийн гаргасан эд хөрөнгийн мэдүүлгийн үнэн зөвийг баталж, тангараг өргөнө.

38.4.Эд хөрөнгийн мэдүүлгийг цахимаар гаргаж болно.

39 дүгээр зүйл. Өөрчлөлтийг мэдүүлэх үүрэг

39.1.Төлбөр төлөгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад эд хөрөнгийн байдалд орсон өөрчлөлтийн талаар иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид нэн даруй цаасаар, эсхүл цахимаар мэдэгдэж, өөрчлөлтийг эд хөрөнгийн мэдүүлэгт тухай бүр тусгана.

39.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны оролцогч бус гуравдагч этгээдээс төлбөр төлөгчийн хөрөнгийн байдлын талаар бичгээр мэдүүлэг авч болох бөгөөд энэ тохиолдолд тухайн этгээд заавал мэдүүлэг өгөх үүрэгтэй.

39.3.Энэ хуулийн 35.1-д заасан мэдүүлгийг төлбөр төлөгч өгөхөөс зайлсхийсэн, хөрөнгөө нуун далдалсан, худал, эсхүл дутуу мэдүүлсэн, эсхүл өөрчлөлтийг тухай бүр мэдэгдээгүй, эсхүл тогтоосон хугацаанд мэдүүлээгүй бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналаар шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч төлбөр төлөгчид торгууль оногдуулж, мэдүүлгийг гаргах хүртэл саатуулах эсэхийг шийдвэрлэнэ.

40 дүгээр зүйл. Бусдын орон байранд нэвтрэх, үзлэг, нэгжлэг хийх

40.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийн хэмжээ, тэдгээрийн үнэлгээ, үнэлгээнд нөлөөлөхүйц шинж чанарыг тогтоох зорилгоор өөрт нь болон бусдын эзэмшилд байгаа түүний өмчлөлийн эд хөрөнгөд нэг бүрчлэн үзлэг хийх, тээврийн хэрэгсэл, ажлын байр, агуулах сав, эзэмшил газарт нэвтрэн орж шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд ач холбогдол бүхий баримт, мэдээллийг гаргуулан авах, бусдын орон байранд нэвтрэн орох эрхтэй.

40.2.Төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгөд үзлэг хийх, эсхүл хураах явцад түүний биедээ, эсхүл бусад газарт нуусан эд хөрөнгийг илрүүлэх зорилгоор төлбөр төлөгчийн биед болон тухайн эд хөрөнгийг нуусан газарт нэгжлэг хийж болно.

40.3.Төлбөр төлөгчийн биед болон эд хөрөнгөд нэгжлэг хийх үед бэлэн мөнгө илэрсэн тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагын хэмжээнээс илүүгүй хэмжээгээр хураан авна.

40.4.Төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгөд үзлэг, нэгжлэг хийх ажиллагааг явуулахад хөндлөнгийн гэрчийг оролцуулна.

40.5.Энэ хуулийн 40.1, 40.2-т заасан ажиллагааг явуулахад төлбөр төлөгч, эсхүл түүний гэр бүлийн арван найман насанд хүрсэн гишүүн, хэрэв боломжгүй бол нутгийн захиргааны, эсхүл цагдаагийн байгууллагын алба хаагчийг байлцуулна.

40.6.Төлбөр төлөгч нь хуулийн этгээд бол уг хуулийн этгээдийн төлөөлөгчийг, хэрэв боломжгүй бол нутгийн захиргааны, эсхүл цагдаагийн байгууллагын алба хаагчийг байлцуулна.

40.7.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч эд хөрөнгөд үзлэг, нэгжлэг хийх ажиллагааг явуулахдаа энэ хуульд заасны дагуу тэмдэглэл хөтөлж, хүний амь нас, эрүүл мэнд, эд хөрөнгөд аюулгүй арга, хэрэгсэл ашиглаж, хүний нэр төрд хүндэтгэлтэй хандана.

40.8.Нэвтрэн ороход оршин суугч, эзэмшигч саад учруулбал эсэргүүцлээ зогсоохыг шаардах, шаардлагыг үл биелүүлсэн тохиолдолд албадлагын арга хэмжээ хэрэглэхийг анхааруулах бөгөөд цагдаагийн тусламж авна.

40.9.Нэвтрэн ороход эд зүйл, цоож, түгжээ, байгууламжийн хэсгийг эвдэх, дохиолол, хяналтын систем, цахилгааныг салгах, нохой, бусад амьтныг номхотгох, техник, хэрэгсэл ашиглах зэргээр учрах саадыг арилгаж болно.

40.10.Энэ хуулийн 40.1-д заасны дагуу үзлэг, нэгжлэг хийх орон байранд нэвтрэн орох ажиллагааг эсэргүүцэх, эсхүл саад учруулбал иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэж, шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч торгох болон тухайн этгээдийг албадан ирүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ.

41 дүгээр зүйл.Банк, эрх бүхий хуулийн этгээд дэх дансны үлдэгдэл мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх

41.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч банк, эрх бүхий хуулийн этгээд дэх төлбөр төлөгчийн дансны үлдэгдэл мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх тухай шийдвэр гаргаж, банк, эрх бүхий хуулийн этгээдэд нэн даруй хүргүүлэх бөгөөд төлбөр төлөгчийн банканд дахь дансанд буй мөнгөн хөрөнгөөс төлбөрт гаргуулах бол зохих мөнгөн дүнг төлбөр төлөгчийн данснаас иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд шилжүүлэхийг банканд даалгана.

41.2.Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдээс мэдэгдэл хүлээн авах боломжтой цахим хаягийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэх үүрэгтэй.

41.3.Битүүмжлэх шийдвэрийг уг цахим хаягт цахим хэлбэрээр хүргүүлнэ. Энэ тохиолдолд шийдвэрийн цахим хувь нь эх хувийн нэгэн адил хүчинтэй байна.

41.4.Банк, эрх бүхий хуулийн этгээд энэ хуулийн 41.1-д заасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг хүлээн авсан даруйд биелүүлж, төлбөр төлөгчийн болон иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрт заасан бусад этгээдийн нэр дээр бүртгэлтэй дансны мэдээлэл, дансанд битүүмжлэгдсэн мөнгөн хөрөнгийн талаар шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэж, энэ хуулийн 41.1-т заасны дагуу төлбөр төлөгчийн банканд дахь дансанд буй мөнгөн хөрөнгөөс төлбөрт гаргуулах зохих мөнгөн дүнг төлбөр төлөгчийн данснаас иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд шилжүүлнэ.

41.5.Төлбөр төлөгчийн банкин дахь дансыг хэд хэдэн эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтны шийдвэрээр давхар битүүмжилсэн бол гүйцэтгэх баримт бичиг бусад шаардлагаас түрүүлж олгогдсон бол гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг тэргүүн ээлжинд хангаж, төлбөрт суутгана.

41.6.Энэ хуулийн 41.1-д заасны дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг хүлээн авсны дараа шийдвэрт дурдагдсан төлбөр төлөгч нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа дуустал, эсхүл дансыг битүүмжлэх тухай шийдвэрээ иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч цуцлах хүртэл тухайн банканд өөр данс нээлгэхийг хориглоно.

41.7.Банк, эрх бүхий хуулийн этгээд төлбөр төлөгчийг төлбөрөө бүрэн төлж дуусах хүртэл, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжлэх тухай шийдвэрээ цуцлах хүртэл төлбөр төлөгчийн аливаа төлбөрийн даалгаврыг гүйцэтгэхгүй байх үүрэгтэй.

41.8.Банк, эрх бүхий хуулийн этгээд төлбөр төлөгчийн дансанд буй мөнгөн хөрөнгийг гагцхүү битүүмжлэх тухай шийдвэрт заасан дүнгээр битүүмжилнэ.

41.9.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч банк, эрх бүхий хуулийн этгээдээс энэ хуулийн 41.4-т заасан төлбөр төлөгчийн дансыг битүүмжилсэн талаарх мэдээллийг хүлээн авсны дараа нэн даруй битүүмжлэх тухай шийдвэрт заасан үнийн дүнгээс давсан данс, мөнгөн хөрөнгийн захиран зарцуулах эрхийг сэргээх тухай мэдэгдлийг банк, эрх бүхий хуулийн этгээдэд хүргүүлнэ.

42 дугаар зүйл.Хөрөнгө үнэлэх

42.1.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг битүүмжилсэн, эсхүл шүүхийн шийдвэрт заасан барьцааны үл хөдлөх эд хөрөнгө бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэснээс хойш 30 хоногийн дотор төлбөр авагч Хөрөнгийн үнэлгээний тухай хуульд заасан үнэлгээчнээр үнэлгээ хийлгүүлж, шийдвэр гүйцэтгэгчид хүргүүлнэ.

42.2.Хөдлөх эд хөрөнгийн хувьд эд зүйлсийн тооллого хийж жагсаалт үйлдэх үед хөрөнгийн үнэлгээг нэгэн зэрэг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хийж болно.

42.3.Энэ хуулийн 42.2-д заасан тохиолдолд зохих мэргэжлийн байгууллага, хуулийн этгээд болон хувь хүнээс эд зүйлийн үнийн талаар бичгээр гаргуулж авсан мэдээлэлд үндэслэн хөрөнгийн үнэлгээг хийж болно.

42.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хөрөнгийн үнэлгээг эд зүйлсийн жагсаалтыг үйлдсэний дараа хийх шаардлагатай гэж үзвэл үнэлгээний талаар тусад нь тэмдэглэл үйлдэнэ.

42.5.Энэ хуулийн 42.4-т заасан тохиолдолд төлбөр авагч Хөрөнгийн үнэлгээний тухай хуульд заасан үнэлгээчнээр үнэлгээ хийлгүүлж, шийдвэр гүйцэтгэгчид хүргүүлнэ.

42.6.Талууд бичгэн хэлцлийн үндсэн дээр үнэлгээг тохиролцож болно.

42.7.Үнэлгээчний үнэлгээний тайлантай санал нийлэхгүй бол Хөрөнгийн үнэлгээний тухай хуульд заасан үнэлгээчнээр дахин, эсхүл нэмэлт үнэлгээ хийлгүүлэхээр эхний үнэлгээний тайлантай санал нийлэхгүй тал иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид эхний тайланг хүлээн авснаас хойш ажлын 3 өдрийн дотор хүсэлт гаргаж болно.

42.8.Энэ хуулийн 42.7-д заасны дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч ажлын 3 өдрийн дотор хүсэлтийг хүлээн авч, дахин, эсхүл нэмэлт үнэлгээ хийлгүүлэх тогтоол гаргана.

42.9.Энэ хуулийн 42.8-д заасан тогтоолыг хүлээн авсан тал ажлын 5 өдрийн дотор дахин, эсхүл нэмэлт үнэлгээг үнэлгээчнээр хийлгүүлж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид хүргүүлэх бөгөөд тус үнэлгээний тайлан эцсийн байна.

43 дугаар зүйл.Хөрөнгө хадгалах, хамгаалах

43.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр төлөгч, түүний гэр бүлийн гишүүн, эзэмшигч, эсхүл хадгалалтын гэрээ байгуулсан бусад этгээдэд хадгалж, хамгаалуулахаар шилжүүлж болно.

43.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хураан авсан хөдлөх эд хөрөнгийг хадгалалтын гэрээ байгуулсан бусад этгээдэд, эсхүл тусгай зориулалтын иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны байранд хадгалж болно.

43.3.Энэ хуулийн 43.1, 43.2-т заасан этгээд хөрөнгийг хадгалж, түүний бүрэн бүтэн байдлыг хамгаалах үүрэгтэй бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн бичгээр өгсөн зөвшөөрөлгүйгээр ашиглах, бусдад шилжүүлэхийг хориглоно.

43.4.Битүүмжилсэн, хураан авсан эд хөрөнгийн шинж чанараас хамааран түүнийг ашиглах нь эд хөрөнгийн үнэлгээнд нөлөөлөх, үрэгдүүлэх, гэмтээх эрсдэлтэй бол аливаа этгээдэд ашиглуулахыг хориглоно.

43.5.Хөрөнгийн бүрэн бүтэн байдлыг хангах зорилгоор хөрөнгийг ашиглах зайлшгүй шаардлагатай тохиолдолд түүнийг зохих ёсоор ашиглахад иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрөл шаардахгүй.

43.6.Хадгалагч нь төлбөр төлөгч, эсхүл түүний гэр бүлийн гишүүн, эзэмшигч бус бол гэрээнд өөрөөр заагаагүй тохиолдолд хадгалсны хөлсийг тохиролцсоны дагуу шилжүүлнэ.

43.7.Мал, гэрийн тэжээвэр амьтан болон бусад хөрөнгийг хадгалуулсны хөлсийг тэдгээрийг хадгалахад зарцуулсан зардлыг тооцож, тухайн эд хөрөнгөөс бий болсон үр шимийг хасаж олгоно.

43.8.Хадгалагч иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн зөвшөөрөлгүйгээр хадгалуулсан эд хөрөнгийг гуравдагч этгээдэд шилжүүлсэн, сольсон, үрэгдүүлсэн, гэмтээсэн, устгасан, нуусан, эд хөрөнгийн хэвийн байдлыг өөрчилсөн бол учирсан хохирлыг бүрэн хариуцна.

43.9.Тухайн хөдлөх эд хөрөнгө нь тээвэрлэхэд хүндрэлтэй бол лацдаж, төлбөр төлөгчийн эзэмшилд үлдээж болно.

43.10.Хадгалалтын зардлыг төлбөр авагч урьдчилж төлөх бөгөөд төлбөр төлөгчөөс дараа гаргуулна.

43.11.Хадгалахад хэт алдагдалтай бол шууд худалдан борлуулах эрхийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч эдэлнэ.

44 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийн талаар мэдээлэх үүрэг

44.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн хүсэлтээр эд хөрөнгийн бүртгэл, төлбөр төлөгчийн хөрөнгийн талаар аливаа эрх бүхий албан тушаалтан, байгууллага, төлбөр авагчаас төлбөр төлөгч гэж заасан, эсхүл төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг эзэмшилдээ байлгаж буй этгээд нь төлбөр төлөгчийн хөрөнгийн талаарх мэдээллийг нэн даруй гаргаж өгөх үүрэгтэй.

44.2.Энэ хуулийн 43.1-д заасан үүргийг биелүүлээгүй бол холбогдох хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

45 дугаар зүйл.Хөрөнгийн эрхийн бүртгэлийн эрх бүхий байгууллагаас лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулах

45.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахуйц хөрөнгийг олж тогтоох зорилгоор хууль тогтоомжийн дагуу бүртгүүлбэл зохих хөрөнгө, тэдгээрийн эрхийн талаар эрх бүхий байгууллагад хандаж, лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулах бөгөөд холбогдох этгээд заавал гаргаж өгөх үүрэгтэй.

45.2.Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 37 дугаар зүйлд заасны дагуу эд хөрөнгийн мэдүүлэгт тусгасан сүүлийн нэгээс хоёр жилийн хооронд шилжүүлсэн хөрөнгийн бүртгэлийг хууль тогтоомжийн дагуу бүртгүүлбэл зохих хөрөнгө, тэдгээрийн эрхийн талаар эрх бүхий байгууллагад хандаж, лавлагаа, тодорхойлолт гаргуулах үүрэгтэй.

45.3.Энэ хуулийн 45.1-д заасан лавлагаа, тодорхойлолтыг төрийн мэдээлэл солилцооны Хур системээс гаргах боломжтойгоос бусад тохиолдолд холбогдох байгууллага ажлын 3 өдрийн дотор, эсхүл цахим сүлжээгээр нэн даруй иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид хүргүүлнэ.

45.4.Энэ хуулийн 45.2-т заасан шилжүүлэг бий тохиолдолд тэдгээр хөрөнгийг Иргэний хуулийн 56.1.3-т зааснаар өөр хэлцэлийг халхавчлах зорилгоор хийсэн хэлцэл буюу хүчин төгөлдөр бус хэлцэл эсэхийг тогтоолгохоор төлбөр авагч шүүхэд хандах эрхтэй.

45.5.Энэ хуулийн 4.1.2-т заасан мэдээллийн системд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд мэдээлэл нийлүүлэх шаардлагатай төрийн байгууллага мэдээлэл нийлүүлэх үүрэгтэй.

46 дугаар зүйл.Төлбөрийн чадваргүй этгээдийн бүртгэл

46.1.Энэ хуулийн 34 дүгээр зүйлд заасан төлбөртэй этгээдийн бүртгэлд бүртгэгдсэн, хөрөнгө, орлогогүй этгээдийг 6 сараас доошгүй хугацаанд шүүхийн шийдвэрээр тогтоосон төлбөрөө төлөхгүй бол төлбөрийн чадваргүй этгээдийн бүртгэлд бүртгэнэ.

46.2.Энэ хуулийн 46.1-д заасан бүртгэлд төлбөр төлөгчийг бүртгүүлэх талаар төлбөр авагч хүсэлт гаргах эрхтэй.

47 дугаар зүйл.Төлбөрийн чадваргүй этгээдийн бүртгэлд бүртгэгдсэний үр дагавар

47.1.Энэ хуулийн 47.1-д заасан бүртгэлд бүртгэгдсэнээр энэ хуулийн 31 дүгээр зүйлд заасан хязгаарлалт тавигдах бөгөөд төлбөр төлөгч хөрөнгө, орлоготой болтол иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх үндэслэл болно.

47.2.Энэ хуулийн 47.1-д заасан бүртгэлээс сонирхогч этгээд төлбөртэйгээр төлбөр төлөгчийг төлбөрийн чадваргүй эсэх талаарх лавлагааг авч болно.

47.3.Энэ хуулийн 47.1-д заасны дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа түдгэлзсэн хугацаанд төлбөр авагчийн хүсэлтээр төлбөр төлөгчийг хөдөлмөр эрхлэхэд зуучлах бөгөөд зуучлалын хөлсийг холбогдох хуульд заасны дагуу төлбөр авагч урьдчилан төлж, төлбөр төлөгчөөс гаргуулна.

47.4.Хөдөлмөр эрхлэхэд зуучлахад хамтрах байгууллага,

47.4.Энэ хуулийн 47.1-д заасан бүртгэлд бүртгэгдсэн төлбөр төлөгчийн хөрөнгө, орлогын байдалд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх алба хяналт тавих бөгөөд энэ чиг үүргийг хэрэгжүүлэх тусгайлсан нэгжтэй байж болно.

47.5.Төлбөр авагч энэ хуулийн 47.1-д заасан бүртгэлд бүртгэгдсэн төлбөр төлөгчийн хөрөнгө, орлогын өөрчлөлтийн талаар иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээлгэх хүсэлт гаргаж болно.

47.6.Энэ хуулийн 47.1-д заасан бүртгэлд бүртгэгдсэн этгээдийг ажилд томилсон ажил олгогч, төлбөр төлөгч өөрөө иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албанд нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй бөгөөд үл биелүүлбэл холбогдох хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно.

48 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийг эрэн сурвалжлах

48.1.Төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийн байгаа газар тодорхойгүй тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч бүрэн эрхийнхээ хүрээнд тэдгээрийг эрэн сурвалжилж, олж тогтоох зорилгоор төлбөр авагчийн хүсэлтээр энэ хуульд заасан ажиллагааг гүйцэтгэнэ.

48.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаан дахь цагдаа албадлага хэрэглэх ажилтан гүйцэтгэх баримт бичгийн гүйцэтгэлийг баталгаажуулах талаар дараах эрх эдэлнэ:

48.2.1.төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийг эрэн сурвалжилж байгаа тухай олон нийтийн хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр зарлах;

48.2.2.эрэн сурвалжлагдаж байгаа төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийн талаарх иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд ач холбогдол бүхий мэдээллийг төлбөртэй авах;

48.2.3.эрэн сурвалжлагдаж байгаа төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгө мөн гэх, эсхүл төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг нуун далдалсан, төлбөр төлөгчийг шүүхийн шийдвэр биелүүлэхээс зайлсхийхэд нь туслалцаа үзүүлсэн гэх үндэслэл бүхий сэжиг байгаа тохиолдолд хүн, хуулийн этгээдийн баримт бичгийг шалгах, тайлбар авах, тодорхойлолт гаргуулах, тэдгээрийн бие, эд зүйл болон орон байрнаас бусад байр, барилга байгууламж, агуулах сав, эзэмшил газарт үзлэг хийх.

48.3.Эрэн сурвалжлагдаж байгаа төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийг олж илрүүлсэн тохиолдолд эрэн сурвалжлах тухай шийдвэрт заасан арга хэмжээг гүйцэтгэх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу албадлагын арга хэмжээг гүйцэтгэнэ.

48.4.Эрэн сурвалжлах ажиллагаа явуулах заавар, аргачлал болон эрэн сурвалжлагдаж байгаа төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийн талаарх мэдээллийг төлбөртэй авах журмыг хууль зүйн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

48.5.Эрэн сурвалжлахтай холбоотой гарсан зардлыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцож, төлбөр авагчаас урьдчилан гаргуулж, төлбөр төлөгчөөр дараа төлүүлнэ.

48.6.Төлбөр төлөгч, түүний эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах тухай шийдвэр нь тэдгээрийг улсын хэмжээнд болон Монгол Улсын олон улсын гэрээний дагуу гадаад улсын нутаг дэвсгэрт эрэн сурвалжлах үндэслэл болно.

48.7.Эрэн сурвалжлах ажиллагааны зардлыг төлбөр авагчаар урьдчилан гаргуулж, төлбөр төлөгчөөр дараа төлүүлнэ.

49 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаан дахь албадлага хэрэглэх ажилтан

49.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаан дахь албадлага хэрэглэх ажилтан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн хүсэлтээр энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу дараах арга хэмжээг авна:

49.1.1.төлбөр төлөгчийн нуусан эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах, олж илрүүлэх;

49.1.2.орон байранд нэвтрэх, үзлэг хийх болон албадан чөлөөлөх шийдвэр;

49.1.3.эрэн сурвалжлагдаж байгаа этгээдийг олж, тогтоосон тохиолдолд оршин суух хаяг, хөдөлмөр эрхлэлт, энэ хуулийн 35 дугаар зүйлд заасан хөрөнгийн мэдүүлгийг авч дуустал түүнийг түр саатуулах.

50 дугаар зүйл.Хөрөнгө хурааж улсын орлого болгох

50.1.Төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг хураан авч, улсын орлого болгох тухай шүүхийн шийдвэрийн дагуу хураагдсан хөрөнгийг худалдан борлуулахгүйгээр төрийн өмчид шилжүүлэхээр төрийн өмчийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагаас санал авч, шилжүүлнэ. Хэрэв төрийн өмчийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллага худалдан борлуулахаар санал өгсөн бол төрийн өмчид шилжүүлэхгүйгээр худалдан борлуулж, улсын орлого болгоно.

50.2.Галт зэвсэг, тэсэрч дэлбэрэх болон химийн хорт бодис зэрэг тусгай зөвшөөрлөөр олж авах эд зүйлийг шүүхийн шийдвэрийн дагуу холбогдох байгууллагад худалдаж, эсхүл шилжүүлнэ.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ ҮЛ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨД ЯВУУЛАХ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

51 дүгээр зүйл.Албадлагын арга хэмжээний төрөл

51.1.Төлбөр авагчийн хүсэлтээр үл хөдлөх эд хөрөнгийг албадан удирдлагад шилжүүлэх, эсхүл албадан дуудлага худалдаагаар борлуулах, эсхүл эдгээр ажиллагааг зэрэг явуулж болно.

51.2.Албадан удирдлагыг албадан дуудлага худалдааны урьдчилсан арга хэмжээ болгон хэрэгжүүлж болно.

52 дугаар зүйл.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг битүүмжлэх

52.1.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг битүүмжлэх гэж тухайн хөрөнгийг захиран зарцуулах, түүнчлэн эзэмших, ашиглах эрхийг хязгаарлах ажиллагааг ойлгоно.

52.2.Энэ хуулийн 52.1-д заасан эрхийг хязгаарлах хүрээ болон хугацааг тухайн хөрөнгийн шинж чанар, гүйцэтгэх үүрэг, түүнийг эзэмшиж, ашиглаж байгаа хэлбэр, гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг биелүүлэхэд эзлэх хувийг харгалзан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тогтооно.

52.3.Энэ хуулийн 52.1-д заасны улсын бүртгэлд бүртгэгдсэн хөрөнгийг битүүмжлэх тухай шийдвэр гаргаж, уг шийдвэрийг ажлын 1 өдрийн дотор эрх бүхий байгууллагад хүргүүлнэ.

52.4.Гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлага хангагдсан даруй хөрөнгийн захиран зарцуулах эрхийг сэргээх тухай шийдвэрийг улсын бүртгэлийн байгууллагад хүргүүлж, хөрөнгийн эрхийг сэргээнэ.

52.5.Хөрөнгийг битүүмжлэх ажиллагаанд худалдан борлуулах, төлбөрт суутгах хөрөнгийн дараалал харгалзахгүй.

52.6.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч дараах зорилгоор төлбөр төлөгчийн үл хөдлөх эд хөрөнгийг битүүмжилнэ:

52.6.1.хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэх, эсхүл хөрөнгийг хамгаалах;

52.6.2.төлбөр төлөгчийн болон бусдад байгаа түүний өмчлөлийн хөрөнгийг албадан борлуулах, эсхүл албадан удирдлагад шилжүүлэх тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх.

52.7.Үл хөдлөх эд хөрөнгө болон өмчлөх, эзэмших, ашиглах эрхийг нь бүртгүүлбэл зохих бусад хөрөнгийг битүүмжилсэн тухай шийдвэрийг улсын бүртгэлийн байгууллагад битүүмжилснээс хойш нэн даруй хүргүүлнэ.

52.8.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг цахим мэдээллийн сүлжээгээр дамжуулан битүүмжлэх шийдвэрийг тус системд байршуулан, мэдээллийг улсын бүртгэлийн байгууллагад дамжуулна.

52.9.Битүүмжилсэн хөрөнгийг захиран зарцуулахыг хориглосон, эсхүл түүнийг эзэмших, ашиглах эрхийг хязгаарлах тухай иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг төлбөр төлөгч зөрчсөн бол шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч торгох арга хэмжээ авна.

52.10.Төлбөр төлөгч тогтоосон хугацаанд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлсэн тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хөрөнгийг битүүмжилсэн шийдвэрийг хүчингүй болгоно.

53 дугаар зүйл.Шүүхийн шийдвэрт барьцааны хөрөнгөөс төлбөр гаргуулахаар заасан үл хөдлөх эд хөрөнгийг албадан худалдан борлуулах

53.1.Шүүхийн шийдвэрээр барьцааны хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах болсон үл хөдлөх эд хөрөнгийг битүүмжлэх шийдвэр гаргахгүйгээр үнэлгээ тогтоосны дараа шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч албадан дуудлага худалдаанд оруулах ажиллагааг эхлүүлэх бөгөөд энэ талаар нэн даруй улсын бүртгэлийн байгууллагад цахим сүлжээгээр дамжуулан мэдэгдэнэ.

54 дүгээр зүйл.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг албадан худалдан борлуулах

54.1.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг түүний үнэлгээг тогтоосноос хойш 2 сарын дотор албадан худалдан борлуулах ажиллагааг явуулж дуусгана.

54.2.Үл хөдлөх эд хөрөнгө хөрөнгийг анхны болон хоёр дахь албадан дуудлага худалдаа /цаашид “дуудлага худалдаа” гэх/-аар худалдан борлуулна.

54.3.Барьцааны зүйл болох үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөгч, төлбөр авагчийн хамтран гаргасан өргөдөл, тухайн зүйлийн талаар эд хөрөнгийн эрх бүхий талуудын саналыг харгалзан үл хөдлөх эд хөрөнгийг худалдах өөр хэлбэрийг шүүх тогтоож болно. Энэ тохиолдолд үл хөдлөх эд хөрөнгийн зуучлалын үйл ажиллагаа эрхлэх эрх бүхий байгууллага, эсхүл тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг барьцаалсан банк, эрх бүхий этгээдээр худалдан борлуулж болно.

55 дугаар зүйл.Үл хөдлөх эд хөрөнгөд явуулах албадлагын ажиллагааны харьяалал

55.1.Үл хөдлөх эд хөрөнгөд явуулах албадан гүйцэтгэх ажиллагааг тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгө орших нутаг дэвсгэрийн шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч харьяалан дуудлага худалдаа явуулах шийдвэрийг гаргана.

55.2.Хэрэв үл хөдлөх эд хөрөнгө нь хэд хэдэн нутаг дэвсгэрийн шүүх бүхий нутаг дэвсгэрт хамаарах бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэсэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгө орших нутаг дэвсгэрийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид энэ хуулийн 26 дугаар зүйлд заасны дагуу даалгавар хүргүүлнэ.

56 дугаар зүйл.Дуудлага худалдааны журам

56.1.Үл хөдлөх эд хөрөнгө дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулах ажиллагааны журмыг Улсын дээд шүүх батална.

56.2.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчийн тогтоосон аргаар худалдан борлуулна.

57 дугаар зүйл.Дуудлага худалдаа явуулах газар

57.1.Дуудлага худалдааг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны байранд, эсхүл шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчийн шийдвэр, талуудын хүсэлтээр өөр газарт явуулж болно.

57.2.Дуудлага худалдааг цахим хэлбэрээр зохион байгуулж болно.

57.3.Цахим дуудлага худалдаа явуулах журмыг Улсын дээд шүүх батална.

57.4.Монгол Улсын иргэнд өмчлүүлсэн газрыг цахим дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулах тохиолдолд газрын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын албан ёсны газрын бирж цахимаар худалдан борлуулж болно.

58 дугаар зүйл.Дуудлага худалдаагаар худалдах доод үнэ

58.1.Дуудлага худалдааны доод үнийг Иргэний хуулийн 177 дугаар зүйлд заасны дагуу тогтооно.

59 дугаар зүйл.Дуудлага худалдааг төлбөр авагчийн хүсэлтээр хойшлуулах

59.1.Төлбөр төлөгчийн хүсэлтээр төлбөр авагч дуудлага худалдааг 6 сар хүртэл хугацаагаар хойшлуулахыг зөвшөөрсөн тохиолдолд дуудлага худалдааг 6 сар хүртэл хугацаагаар хойшлуулах төлбөр төлөгчийн хүсэлтийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч шийдвэрлэнэ.

59.2.Энэ хуулийн 59.1-д заасан хугацаа өнгөрсний дараа төлбөр авагч дуудлага худалдааг үргэлжлүүлэн явуулах тухай хүсэлт гаргаагүй, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгох тухай хүсэлт гаргасан тохиолдолд дуудлага худалдааг явуулахгүй.

59.3.Энэ хуулийн 59.1-д заасны дагуу дуудлага худалдааг хойшлуулсан бол үл хөдлөх эд хөрөнгийг хойшлуулах үед тогтоосон үнэлгээгээр дуудлага худалдаанд оруулна.

60 дугаар зүйл.Дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч

60.1.Дуудлага худалдаа эрхлэн хөтлөгчийг шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч дуудлага худалдаа зохион байгуулах тухай шийдвэртээ томилж, тусгана.

60.2.Энэ хуулийн 60.1-д заасан дуудлага худалдаа эрхлэн хөтлөгчөөр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны албан хаагч дундаас томилно.

61 дүгээр зүйл.Дуудлага худалдаа явуулах хугацаа

61.1.Дуудлага худалдааг энэ хуулийн 54.3-т зааснаас бусад үл хөдлөх эд хөрөнгийг битүүмжилж, үнэлгээ хийлгүүлсний дараа явуулна.

61.2.Дуудлага худалдааг энэ талаарх шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчийн шийдвэр гарснаас хойш 30 хоногийн дотор явуулна.

62 дугаар зүйл.Дуудлага худалдаа явуулах шийдвэрийн агуулга

62.1.Дуудлага худалдааг явуулах хугацааг товлосон шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчийн шийдвэрт дараах мэдээллийг тусгана:

62.1.1.хөрөнгийн нэр, хэмжээ, зориулалт, байршил, үнэлгээний тайланд тусгасан, эсхүл талуудын харилцан тохиролцсон үнэ, өмчлөгч, эзэмшигчийн тухай;

62.1.2.дуудлага худалдааг явуулах он, сар, өдөр, цаг, хаяг;

62.1.3.уг дуудлага худалдаа нь албадан дуудлага худалдаа гэсэн тодотгол;

62.1.4.үл хөдлөх эд хөрөнгө болон бүртгүүлбэл зохих бусад хөрөнгийн улсын бүртгэлийн дугаар;

62.1.5.дуудлага худалдаа эрхлэн хөтлөгчийг томилох.

63 дугаар зүйл.Дуудлага худалдааны эрхлэн хөтлөгчид баримт бичиг хүргүүлэх

63.1.Дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгчид дараах баримт бичгийг хүргүүлнэ:

63.1.1.хөрөнгө битүүмжилсэн тогтоол, тэмдэглэл;

63.1.2.хөрөнгийн эрхийг нотлох баримт бичиг;

63.1.3.улсын бүртгэлийн баримт бичгийн хуулбар;

63.1.4.тухайн үл хөдлөх хөрөнгийг ашиглах, эзэмших гэрээний хуулбар;

63.1.5.тухайн үл хөдлөх хөрөнгийн байрлаж байгаа газрыг ашиглах, зэмших, өмчлөх эрхийн улсын бүртгэлийн баримт бичиг;

63.2.2.үнэлгээний тайлан, эсхүл энэ хуулийн -д заасны дагуу талуудын харилцан тохирлцсон үнэлгээний баримт.

63.3.Дуусаагүй барилга байшин, дэд бүтцийн объектыг албадан дуудлага худалдаагаар борлуулах бол энэ хуулийн 63.2-т зааснаас гадна тухайн барилга байшин, дэд бүтцийн объектыг барих тусгай зөвшөөрлийн хуулбарыг дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөх этгээдэд хүргүүлнэ.

63.4.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг анхны албадан дуудлага худалдааны талаарх энэ хуулийн 62.1-д заасан шийдвэрийг улсын бүртгэлийн байгууллагад нэн даруй цахим мэдээллийн сүлжээгээр хүргүүлнэ.

64 дүгээр зүйл.Дуудлага худалдааг нийтэд мэдээлэх

64.1.Дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч нь дуудлага худалдаа эхлэхээс 14-өөс доошгүй хоногийн өмнө хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр энэ тухай нийтэд мэдээлнэ.

64.2.Энэ хуулийн 64.1-д заасан хэвлэл, мэдээллийн хэрэгсэл гэдэгт тусгайлан зориулсан, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд аливаа зорилгоор ашиглах боломжтой олон нийтийн цахим хуудас, түүнчлэн эрх бүхий байгууллагаас ажиллуулж буй нийтийн сүлжээний цахим хаягийг ойлгоно.

64.3.Энэ хуулийн 64.1-д заасан дуудлага худалдааг олон нийтэд мэдээлэхдээ хөрөнгийн үнэлгээ, байршил, зориулалт, ашиглалтад орсон хугацаа, давхарын мэдээлэл, орчны нийтийн зориулалттай зам, сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэгийн талаарх мэдээлэл, дуудлага худалдааны дуудах доод үнэ болон хөрөнгийн фото зургийг хавсаргана.

65 дугаар зүйл.Дуудлага худалдааны оролцогч

65.1.Дуудлага худалдаанд талууд оролцож болох бөгөөд дараах этгээд оролцож үл болно:

65.1.1.гүйцэтгэх хуудас олгосон шүүхийн шүүгч болон шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч, хариуцсан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч, тэдгээрийн хамаарал бүхий этгээд;

65.1.2.тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг үнэлсэн үнэлгээчин, эсхүл шинжээч, тэдгээрийн хамаарал бүхий этгээд.

65.2.Дуудлага худалдаагаар албадан борлуулах үл хөдлөх эд хөрөнгө нь Монгол Улсын иргэнд өмчлүүлсэн газар бол дуудлага худалдаанд зөвхөн Монгол Улсын иргэн оролцоно.

66 дугаар зүйл.Дуудлага худалдаанд оролцох дэнчин

66.1.Дуудлага худалдаанд урьдчилан тогтоосон хугацаа, журмын дагуу дэнчин төлсөн оролцогч оролцоно.

66.2.Дэнчингийн хэмжээ нь тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийн үнийн дүнгийн 10 хувьтай тэнцэнэ.

66.3.Дараах тохиолдолд дэнчинг буцаан олгохгүй:

66.2.1.ялагч төлбөрийг тогтоосон хугацаанд төлөөгүй, эсхүл дараагийн өндөр үнийн санал гаргагчийг ялагчид тооцсоны дараа тухайн ялагчид тооцогдсон этгээд төлбөрийг тогтоосон хугацаанд төлөөгүй бол;

66.2.2.энэ хуулийн 66.2.1-д заасан этгээд хоёр дахь дуудлага худалдаанд оролцсон бол.

66.3.Энэ хуулийн 66.2-т зааснаас бусад тохиолдолд оролцогчийн байршуулсан дэнчинг дуудлага худалдаа дуусгавар болсны дараа нэн даруй буцаан олгоно.

66.4.Энэ хуулийн 68.2-т заасан дараагийн өндөр үнийн санал гаргагч ялагчаар бүртгүүлэхийг зөвшөөрөөгүй тохиолдолд дэнчинг нэн даруй буцаан олгоно.

67 дугаар зүйл.Дуудлага худалдаа зохион байгуулах

67.1.Дуудлага худалдааны эрхлэн хөтлөгч төлбөр төлөгч, төлбөр авагчийн нэр, төлбөрийн хэмжээ, үл хөдлөх эд хөрөнгийн талаарх танилцуулга, үнэлгээний тайланг түүнийг битүүмжилсэн он, сар, өдөр, үл хөдлөх эд хөрөнгийн үнийг танилцуулна.

67.2.Барьцааны зүйл үл хөдлөх эд хөрөнгө бол битүүмжилсэн талаар танилцуулах зохицуулалт хамаарахгүй.

67.3.Дуудлага худалдааны эрхлэн хөтлөгч хөрөнгийн өсгөн дуудах үнийг хөрөнгийн үнийн дүнгийн 3 хувиас багагүй, дээд хэмжээ нь 10 хувиас ихгүй байхаар тогтоож, тэмдэглэлд тусгах ба анхны үнийн санал гарснаар дуудлага худалдааг эхэлсэнд тооцно.

67.4.Сүүлийн үнэ хэлэхийг зарлана. Тухайн үнийн саналыг дуудлага худалдаа эрхлэн хөтлөгч хүлээж аваагүй бол саналыг хүчингүйд тооцно.

67.5.Дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч сүүлийн үнэ зарлаж гурван удаа дуудсаны дараа дуудлага худалдаа дуусгавар болно.

67.6.Үл хөдлөх эд хөрөнгө борлогдсон тохиолдолд төлбөрийн шаардлагыг хангах хэмжээний мөнгө болон дуудлага худалдааны зардлыг тооцон суутгаж, шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд байршуулна.

67.8.Дуудлага худалдаа дуусгавар болсноос хойш ажлын 2 өдрийн дотор дуудлага худалдаа хууль бус явагдсан гэж үзвэл шуурхай гомдлыг энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасны дагуу гаргана. Энэ тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа түдгэлзэх үндэслэл болохгүй.

67.9.Эд хөрөнгийн үнэлгээний асуудлаар дуудлага худалдаа явагдсаны дараа дахин, эсхүл нэмэлт үнэлгээний хүсэлт гаргаж үл болно.

68 дугаар зүйл.Ялагч, дараагийн өндөр үнийн санал гаргагч

68.1.Хамгийн өндөр үнийг санал болгосон этгээдийг ялагч гэнэ.

68.2.Дараагийн өндөр үнийн санал гаргагчид энэ хуулийн 68.3-т заасан үр дагаврыг танилцуулж, зөвшөөрсөн тохиолдолд дэнчинг энэ хуулийн 66.3-т заасны дагуу олгохгүй.

68.3.Дуудлага худалдаагаар борлогдсон үл хөдлөх эд хөрөнгийн үнийг төлөх хугацаа нь дуудлага худалдаа явагдснаас хойш 14 хоногоос хэтрэхгүй байна.

68.4.Дуудлага худалдааны ялагч худалдаж авсан эд хөрөнгийн үнийг энэ хуулийн 68.3-т заасан хугацаанд төлөх үүрэгтэй.

68.5.Тогтоосон хугацаанд дуудлага худалдааны үнийг төлөөгүй тохиолдолд дараагийн өндөр үнийн санал гаргагчийг ялагчид тооцож, энэ хуулийн 68.3-т зааснаас хэтрэхгүй хугацаа тогтоож, тухайн хугацаанд дараагийн өндөр үнийн санал гаргагч эд хөрөнгийн үнийг төлнө.

68.6.Энэ хуулийн 68.4-т зааснаар ялагчийн дараагийн өндөр үнийн санал гаргагч ялагчид тооцогдож, үнийг төлснөөр үл хөдлөх эд хөрөнгийг өмчлөх эрх ялагчид шилжинэ.

69 дүгээр зүйл.Хоёр дахь дуудлага худалдаа зохион байгуулах

69.1.Дараах тохиолдолд хоёр дахь дуудлага худалдааг явуулна:

69.1.1.дуудлага худалдаанд оролцогч бүртгүүлээгүй;

69.1.2.энэ хуулийн 68.6-д зааснаар дараагийн өндөр үнийн санал гаргагч эд хөрөнгийн үнийг тогтоосон хугацаанд төлөөгүй бол.

70 дугаар зүйл.Худалдан борлогдоогүй үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчид санал болгох

70.1.Дуудлага худалдаагаар худалдан борлогдоогүй эд хөрөнгийг төлбөр авагчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулахад гарсан зардлыг хасаж, төлбөртөө суутган авахыг санал болгоно.

70.2.Энэ хуулийн 70.1-д заасны дагуу санал болгосон хөрөнгийг төлбөр авагч авахаас татгалзсан, эсхүл хуульд заасан хугацаанд хариу ирүүлээгүй, эсхүл төлбөр гаргуулах өөр хэрэгсэл, шийдвэр гүйцэтгэх зүйлийн талаар санал гаргаагүй бол тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр төлөгчид буцааж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа төлбөр төлөгчийн бусад эд хөрөнгийн хувьд үргэлжилнэ.

70.3.Энэ хуулийн 70.1-д заасны дагуу санал болгосон хөрөнгө нь шүүхийн шийдвэрээр төлбөрт гаргуулахаар заасан барьцааны хөрөнгө бол төлбөр авагч шүүхийн бус журмаар худалдан борлуулах эрхтэй бөгөөд энэ тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа дуусгавар болно.

70.4.Худалдан борлогдоогүй хөрөнгийн үнэ гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлагаас илүү дүнтэй бол төлбөр авагч үнийн дүнгийн зөрүүг төлснөөр худалдан борлогдоогүй хөрөнгийг хүлээн авах эрх нээгдэнэ.

70.5.Худалдан борлогдоогүй хөрөнгийг үнэлэгдсэн үнээр тооцон төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

71 дүгээр зүйл. Дуудлага худалдаагаар худалдан борлогдсон эд хөрөнгийн өмчлөх эрх шилжих

71.1.Энэ хуулийн 68 дугаар зүйлд зааснаар үл хөдлөх эд хөрөнгийн үнийг төлснөөр үл хөдлөх эд хөрөнгийн өмчлөх эрхийг шилжүүлэх тухай шийдвэрийг шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч гаргана.

71.2.Өмчлөх эрх шилжүүлэх тухай шийдвэрт дуудлага худалдааны ялагчийн овог, нэр, дуудлага худалдаагаар худалдан авсан эд хөрөнгийн үнэ, хөрөнгийн үнийг бүрэн төлсөн болон өмчлөх эрх үүсэх, хөрөнгийн эрх шилжүүлэх, улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн дуудлага худалдааны зохих тэмдэглэгээг цуцлах үндэслэл, эд хөрөнгө чөлөөлөх хугацааг заана.

71.3.Үл хөдлөх эд хөрөнгөтэй хамт дуудлага худалдаагаар худалдан борлогдсон эд зүйлс худалдан авагчийн өмчлөлд нэгэн адил шилжинэ.

71.4.Төлбөр төлөгчийн авагчийн шаардлагыг хангаж, өмчлөх эрх шилжүүлсний дараа худалдан авагч улсын бүртгэлийн байгууллагад өмчлөгчийн хувиар бүртгүүлэх эрх эдэлнэ.

71.5.Дуудлага худалдаагаар өмчлөх эрх шилжүүлсэн тухай энэ хуулийн 71.1-д заасан шийдвэрийг гүйцэтгэх баримт бичгийн нэгэн адил албадан гүйцэтгэнэ.

71.6.Энэ хуулийн 71.2-т заасан эд хөрөнгө чөлөөлөх хугацаа нь нэг сараас дээшгүй байна.

71.7.Төлбөр авагчид санал болгосон, эсхүл дуудлага худалдаагаар гуравдагч этгээдэд худалдан борлуулсан үл хөдлөх эд хөрөнгийг шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчийн тогтоосон хугацаанд төлбөр төлөгч, бусад этгээд чөлөөлөөгүй бол шийдвэр гүйцэтгэгч албадан чөлөөлнө.

71.8.Энэ хуулийн 71.7-д заасныг зөрчвөл иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналаар шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч торгож, албадан гүйцэтгэхийг сануулна.

72 дугаар зүйл.Албадан удирдлага

72.1.Төлбөр авагчийн хүсэлтээр гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийг төлж дуусах хүртэл хугацаагаар үл хөдлөх эд хөрөнгийг эзэмших, ашиглах эрхийг албадан удирдлагыг хэрэгжүүлэгчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч шилжүүлж болно.

72.2.Үл хөдлөх эд хөрөнгөд явуулах албадан удирдлагыг хэрэгжүүлэхдээ төлбөр төлөгчөөс үл хөдлөх эд хөрөнгийг албадан чөлөөлөлтөөр чөлөөлүүлж хэрэгжүүлнэ. Албадан чөлөөлүүлэх хугацаа албадан удирдлага хэрэгжүүлэгчид шилжүүлсэн энэ хуулийн 72.1-д заасан шийдвэр гарснаас хойш нэг сар байна.

72.3.Албадан удирдлагад шилжүүлэхэд төлбөр төлөгч тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгөд амьдарч байгаа бол тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийн нэг өрөөг нь хөлсөлж болно. Энэ тохиолдолд орон сууц хөлсөлсний төлбөрийг албадан удирдлагыг хэрэгжүүлэгчид төлнө.

72.4.Төлбөр төлөгч, эсхүл хамт амьдарч байгаа этгээд үл хөдлөх эд хөрөнгийн удирдлагад саад учруулбал, төлбөр авагчийн хүсэлтээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийг үл хөдлөх эд хөрөнгийг чөлөөлөхийг үүрэг болгоно.

72.5.Үл хөдлөх эд хөрөнгийг ашиглах, эзэмшихээс олох орлого нь түүнийг эзэмших, ашиглахтай холбогдон гарах зардлаас их байх тохиолдолд тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг албадан удирдлагад шилжүүлнэ.

72.6.Албадан удирдлагыг хэрэгжүүлснээр олох орлого, ашгаас энэ хуулийн 73.2-т заасан зардлыг хассан дүнгээр төлбөр төлөгчийн төлбөл зохих мөнгөн дүнгээс хасагдаж, төлбөр авагчид тухай бүр шилжинэ.

73 дугаар зүйл.Албадан удирдлага хэрэгжүүлэгчийг томилох

73.1.Албадан удирдлага хэрэгжүүлэгчийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тогтооно.

73.2.Энэ хуулийн 73.1-д заасан албадан удирдлага хэрэгжүүлэгчид үл хөдлөх эд хөрөнгийг шилжүүлж, эзэмших, ашиглах эрх олгох бөгөөд ажлын хөлсийг албадан удирдлага хэрэгжүүлэгчид үл хөдлөх эд хөрөнгийг ашигласнаас олсон орлогоос төлнө.

73.3.Энэ хуулийн 73.1-д заасан албадан удирдлага хэрэгжүүлэгч нь энэ талаарх үйл ажиллагаа эрхэлдэг хуулийн этгээд байж болно.

73.4.Төлбөр авагчийг албадан удирдлага хэрэгжүүлэгчээр томилвол иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч ажиллагаанд хяналт тавина.

73.5.Хэрэв төлбөр авагч албадан удирдлага хэрэгжүүлэгчийн үүргээ зөрчвөл иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр авагчийг үүргээ зөрчихгүй байхыг сануулж, дахин үүргээ зөрчвөл албадан удирдлага дуусгавар болох үндэслэл болно.

74 дүгээр зүйл.Албадан удирдлага хэрэгжүүлэгчийн үйл ажиллагаа

74.1.Албадан удирдлага хэрэгжүүлэгч нь тухайн эд хөрөнгийн эдийн засгийн ач холбогдлыг хангахад шаардлагатай бүх арга хэмжээг авах, зохистойгоор ашиглахыг баталгаажуулах үүрэгтэй.

74.2.Тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг албадан удирдлагад шилжүүлэхээс өмнө хөлслөгч, түрээслэгчид шилжүүлсэн байсан бол тухайн хөлслөх, эсхүл түрээслэх гэрээ нь албадан удирдлагыг хэрэгжүүлэгчтэй байгуулагдсанд тооцож болно.

74.3.Тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг эзэмшиж, ашигласнаас бий болох үр шимийг төлбөрт суутган авч, үл хөдлөх эд хөрөнгөтэй холбогдон гарах бүх зардлыг төлбөрөөс суутган төлнө.

75 дугаар зүйл.Албадан удирдлага дуусгавар болох

75.1.Гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг бүрэн хангасан, эсхүл үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчийн удирдлагад шилжүүлснээр гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах боломжгүй болох нь тодорхой болсон бол албадан удирдлага иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрээр дуусгавар болно.

75.2.Төлбөр авагч үр шимийг санаатайгаар бууруулсан, нуун далдалсан, эсхүл үр шим гарахгүй байх нөхцөл байдлыг санаатайгаар бүрдүүлсэн нь тогтоогдсон бол үл хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчийн удирдлагад шилжүүлэх тухай шийдвэрийг хүчингүйд тооцно.

75.3.Энэ хуулийн 75.2-т заасан нөхцөл байдал бий болсон гэж үзвэл төлбөр төлөгч шуурхай гомдлыг энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасны дагуу гаргаж болно.

75.4.Төлбөр авагчаас бусад албадан удирдлага хэрэгжүүлэгч үр шимийг санаатайгаар бууруулсан, нуун далдалсан, эсхүл үр шим гарахгүй байх нөхцөл байдлыг санаатайгаар бүрдүүлсэн нь тогтоогдсон бол үл хөдлөх эд хөрөнгөд албадан удирдлага хэрэгжүүлэгч томилсон шийдвэрийг төлбөр авагчийн хүсэлтээр өөрчилж, өөр этгээдийг томилж болно.

75.5.Албадан удирдлагыг дуусгавар болгож, хөрөнгийг дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулах хүсэлтийг төлбөр авагч хэдийд ч гаргах эрхтэй.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ ХӨДЛӨХ ЭД ХӨРӨНГӨД ЯВУУЛАХ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

76 дугаар зүйл.Хөдлөх эд хөрөнгөд явуулах ажиллагаа

76.1.Хөдлөх эд хөрөнгийг энэ хуулийн 77.6, 77.7-д заасны дагуу тооллого хийж, жагсаалт хийж авснаар хураан авч, Иргэний хуульд заасан үнэ хаялцуулах ажиллагаагаар худалдан борлуулна.

76.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлаас гадна төлбөр үлдээгүй бол хөдлөх эд хөрөнгөд ажиллагаа хийхгүй.

76.3.Хөдлөх эд хөрөнгөд явуулах иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа нь биет хөдлөх эд хөрөнгөд, биет бус хөдлөх эд хөрөнгөд явуулах ажиллагаанаас бүрдэнэ.

76.4.Энэ хуулийн 76.1-д заасан үнэ хаялцуулах ажиллагаагаанаас гадна хөдлөх эд хөрөнгийг цахим дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулж болно.

76.5.Энэ хуулийн 76.4-т заасан цахим дуудлага худалдаа явуулах журмыг Улсын дээд шүүх батална.

76.6.Худалдан борлогдоогүй хөрөнгийг үнэлэгдсэн үнээр тооцон төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

77 дүгээр зүйл.Биет хөдлөх эд хөрөнгийн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа

77.1.Биет хөдлөх эд хөрөнгийг хураан авч, шийдвэр гүйцэтгэгч эзэмшилдээ авснаар хөдлөх эд хөрөнгөд явуулах ажиллагаа эхэлнэ.

77.2.Энэ хуулийн 77.1-д заасан хөрөнгө нь тээвэрлэхэд хүндрэлтэй бол лацдаж, хураан авах тогтоол үйлдэж,төлбөр төлөгчийн эзэмшилд хадгалалтад үлдээж болно.

77.3.Хадгалалтын зардлыг төлбөр төлөгчөөс гаргуулна.

77.4.Энэ хуулийн 77.1-д заасан хөдлөх хөрөнгийг хураан авч, үнэлгээ хийлгэсэн даруйд үнэ хаялцуулах ажиллагааг зохион байгуулна. Хураасан хөрөнгийг хадгалах нь хэт алдагдалтай, түргэн муудаж, чанараа алдахаар, эсхүл биржээр худалдаалагдах боломжтой бол үнэлгээ хийлгэхгүйгээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч шууд худалдан борлуулна.

77.5.Энэ хуулийн 77.4-т заасны дагуу үнэ хаялцуулах ажиллагаа явуулаагүй бол төлбөр авагч энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан шуурхай гомдол гаргаж болно.

77.6.Хурдан борлогдох, бие даасан шаардлага гаргах эрхтэй гуравдагч этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд гомдол гаргаагүй, түргэн муудаж үнэ цэнээ алдахгүй хөрөнгөөс эхлэн тооллого хийж бүртгэн авна.

77.7.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хураан авсан эд зүйлийн төрөл, шинж байдал, тоо, ширхэгийг тусгасан хураах тогтоол үйлдэхдээ энэ хуулийн 77.6-д заасан тооллогыг тусгана.

77.8.Энэ хуулийн 77.7-д заасны дагуу хураах тогтоол үйлдэхдээ иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тухайн хөрөнгийг үнэлж болох бөгөөд энэ тохиолдолд тэмдэглэлийг үйлдэнэ.

77.9.Төлбөр төлөгч болон тооллого хийж бүртгэсэн хөрөнгийг хадгалж байгаа, битүүмжилж хурааж авсан этгээд нь хөрөнгийг захиран зарцуулах эрх эдлэхгүй.

77.10.Тоолж бүртгэсэн эд зүйлсийг захиран зарцуулахыг хориглосон тухай болон түүнийг зөрчсөн тохиолдолд хүлээх эрүүгийн хариуцлагыг хураах тогтоолд тусгана.

77.11.Энэ хуулийн 77.8-д заасан хураах тогтоолын тэмдэглэлд хөрөнгийн үнэлгээ хийсэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн нэр, тооллого, үнэлгээ хийхэд байлцсан этгээдийн нэр, тооллого, үнэлгээг хийсэн огноо, төлбөр гаргуулах мөнгөн дүн, хугацаа, тооллого хийсэн хөрөнгийн төрөл, шинж чанар, төлөв байдал, тоо хэмжээ, үнэлгээний үнийн талаарх дэлгэрэнгүй мэдээлэл, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд болон бусад этгээдийн мэдүүлэг, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх

ажиллагаанд саад учруулахуйц гуравдагч этгээдийн эд хөрөнгийн эрхийн тухай тусгана.

77.12.Энэ хуулийн 77.7-д заасан хураах тогтоолыг эд зүйл, баримт бичгээ хураалгасан төлбөр төлөгч, эсхүл ажиллагаанд байлцсан хүний гарын үсэг, хурууны хээгээр, эсхүл цахим хэрэгслээр баталгаажуулж хувийг тухайн эд зүйлийг өмчлөгчид, эсхүл түүний төлөөлөгчид нэн даруй гардуулна. Төлбөр төлөгч хураах тогтоолыг баталгаажуулахаас татгалзсан тохиолдолд энэ тухай тэмдэглэлд тусгана.

77.13.Хураан авах ажиллагаанд эд зүйл, баримт бичиг, ачаа тээш, мал, амьтан, тээврийн хэрэгсэлд үзлэг хийхэд эзэмшигчийг оролцуулна. Эзэмшигчийг оролцуулах боломжгүй бол хөндлөнгийн гэрчийг байлцуулах, эсхүл дуу-дүрсний бичлэгээр бэхжүүлнэ.

77.14.Хурдан гэмтэж муудах, чанараа алдах бараа, материал, эд зүйлийг төлбөр төлөгч энэ хуульд заасан гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг сайн дураар биелүүлэх хугацааг дуусахаас өмнө худалдан борлуулж болно.

77.15.Төлбөр төлөгч тухайн бараа, эд зүйлийг сайн дураар худалдан борлуулаагүй тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч бараа, эд зүйлийг энэ хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулна.

77.16.Үндэсний мөнгөн тэмдэгт, гадаад валют, үнэт металл, эрдэнийн чулуу, түүгээр бүтээсэн эд өлгийн зүйл, түүх, соёлын бусад үнэт зүйл, бусад үнэт зүйлийг энэ зүйлд заасан үндэслэл, журмын дагуу хураана.

77.17.Хураан авсан үндэсний мөнгөн тэмдэгт, гадаад валютыг хураан авснаас хойш 24 цагийн дотор иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны банкн дахь дансанд, үнэт металл, эрдэнийн чулуу, тэдгээрийг оролцуулан бүтээсэн үнэт эдлэл, түүх соёлын хосгүй болон бусад үнэт, дурсгалт зүйлийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны үнэ бүхий эд зүйл хадгалах тусгай зориулалтын байранд нэн даруй шилжүүлнэ.

78 дугаар зүйл.Биет бус хөдлөх эд хөрөнгө болон соёлын өвд хамаарах үнэт зүйлд явуулах ажиллагаа

78.1.Соёлын өвд хамаарах үнэт зүйл, эдийн бус хөрөнгө болох оюуны өмч, тусгай зөвшөөрлийг худалдан борлуулахаас өмнө заавал үнэлүүлнэ. Эдгээр төрлийн биет бус хөдлөх эд хөрөнгийг зах зээлийн үнээс доогуур худалдан борлуулж үл болно.

79 дүгээр зүйл.Үнэт цаас худалдан борлуулах

79.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 4.1.28-д заасан үнэт цаасны арилжаа эрхлэх эрх бүхий этгээдэд үнэт цаасыг битүүмжилсний дараа тухайн өдрийн зах зээлийн ханшаар худалдан борлуулах шийдвэрийг хүргүүлэх бөгөөд тус этгээд нэн даруй шийдвэрийг гүйцэтгэх үүрэгтэй.

79.2.Бусад үнэт цаас буюу Үнэт цаасны тухай хуулийн 5.2-т заасан үнэт цаасыг үнэт цаасны зах зээлийн оролцогч мэргэжлийн байгууллагаас авсан лавлагаа, тодорхойлолтыг үндэслэн тухайн үеийн зах зээлийн ханшаар үнэлж, үнэ хаялцуулах ажиллагаар, эсхүл цахим албадан дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулна.

79.3.Гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд шаардлагатай бол үнэт цаасыг битүүмжилсэн тохиолдолд ногдол ашиг хүртэх эрхийг хязгаарлаж болно. Энэ тохиолдолд ногдол ашиг хуваарилах эрх бүхий этгээдэд хуваарилсан ногдол ашгийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд шилжүүлэх тухай мэдэгдэл хүргүүлнэ.

79.4.Арилжааны үр дүнд бий болсон үнэт цаас, бусад хөрөнгө нь битүүмжлэгдсэнд тооцогдох бөгөөд арилжааг гүйцэтгэсэн этгээд арилжаа хийсэн тухай шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэнэ.

79.5.Үнэт цаасыг битүүмжлэх болон худалдан борлуулах шийдвэрийг гүйцэтгэж байгаа хуулийн этгээд үнэт цаасыг хадгалах, худалдахад саад учрах аливаа тохиолдол бий болсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгчид даруй мэдэгдэх бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжлэгдсэн үнэт цаасыг хамгаалах зорилгоор хуульд заасан шаардлагатай арга хэмжээ авна.

79.6.Энэ хуулийн 79.5-д заасны дагуу нэн даруй иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдээгүйгээс төлбөр авагчийн эрх ашиг зөрчигдөхөд хүрсэн, эсхүл тухайн үнэт цаасны зах зээлийн ханш унахад хүрсэн бол учирсан хохирлыг буруутай этгээд хариуцна.

79.7.Виртуал хөрөнгийн үйлчилгээ үзүүлэгч битүүмжилсэн виртуал хөрөнгийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрээр тухайн өдрийн ханшаар худалдан борлуулна.

79.8.Үнэт цаас энэ хуулийн 79.1-д заасны дагуу борлогдоогүй бол төлбөр авагчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахад гарсан зардлыг хасаж төлбөртөө тооцон авахыг санал болгоно. Төлбөр авагч саналаас татгалзсан, эсхүл хуульд заасан хугацаанд хариу ирүүлээгүй бол үнэт цаасыг төлбөр төлөгчид буцаан олгоно.

79.9.Үнэт цаасны зах зээлд нээлттэй арилжигддаггүй үнэт цаасыг Хөрөнгийн үнэлгээний тухай хуульд заасан үнэлгээчнээр үнэлүүлж, энэ хуульд заасны дагуу үнэ хаялцуулах ажиллагаагаар борлуулна.

80 дугаар зүйл. Үнэ хаялцуулах ажиллагаа явуулах газар

80.1.Үнэ хаялцуулах ажиллагааг шийдвэр гүйцэтгэх албаны байранд, эсхүл цахимаар гүйцэтгэж болно.

80.2.Талууд үнэ хаялцуулах ажиллагаа явуулах газрыг хэлэлцэн тохиролцож болно.

80.3.Хувийн хэвшлийн хуулийн этгээдээр үнэ хаялцуулах ажиллагааг явуулах тохиолдолд тухайн этгээдийн сонгосон газарт явуулж болно.

81 дүгээр зүйл. Ялагч

81.1.Хамгийн өндөр үнэ амласан оролцогчийн нэр, худалдан авсан үнийг зарласнаар дуудлага худалдаа амжилттай болсныг хүлээн зөвшөөрнө. Тухайн хөдлөх эд хөрөнгийн үнийг төлснөөр ялагч өмчлөгч болно.

81.2.Төлбөр төлбөл зохих өдөр ялагч эд хөрөнгийн үнийг төлөөгүй бол хоёр дахь дуудлага худалдааг зохион байгуулна.

81.3.Эхний дуудлага худалдаанд хамгийн өндөр үнэ амласан худалдан авагчийг дараагийн дуудлага худалдаанд оролцуулахгүй бөгөөд хэрэв хоёр дахь дуудлага худалдаагаар тухайн эд хөрөнгө эхний дуудлага худалдаанаас бага үнийн санал авбал тухайн үнийг зөрүүг эхний дуудлага худалдаанд өндөр үнэ амалсан оролцогчоор төлүүлнэ.

81.4.Үнэ хаялцуулах дуудлага худалдаагаар худалдан борлогдоогүй хөдлөх эд хөрөнгийг төлбөр авагчид иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахад гарсан зардлыг хасаж төлбөртөө тооцон авахыг санал болгоно. Төлбөр авагч татгалзсан эсхүл төлбөр гаргуулах өөр хэрэгсэл, шийдвэр гүйцэтгэх зүйлийн талаар санал гаргаагүй бол худалдан борлогдоогүй эд хөрөнгийг төлбөр төлөгчид, гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр авагчид буцаана.

82 дугаар зүйл.Борлуулалтын бусад хэлбэр

82.1.Төлбөр авагч, эсхүл төлбөр төлөгчийн гаргасан хүсэлтийн дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хураасан эд зүйлийг энэ хуульд зааснаас өөр арга замаар, эсхүл өөр газар борлуулж болно.

82.2.Энэ хуулийн 82.1-д заасан өөр арга замаар гэдэгт худалдааны үйл ажиллагаа эрхэлдэг хуулийн этгээдээр дамжуулан худалдаж болно. Энэ тохиолдолд худалдан борлуулсны хөлсийг худалдан борлуулах хуулийн этгээдтэй тохиролцож, шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцно.

82.3.Түргэн муудах зүйл, эсхүл биржээр худалдаалагдах боломжтой хөрөнгийг хураан авсны дараа нэн даруй худалдааны үйл ажиллагаа эрхэлдэг хуулийн этгээдэд гэрээний үндсэн дээр шилжүүлж худалдан борлуулж болно.

83 дугаар зүйл.Шаардах эрх

83.1.Хэрэв төлбөр авагч зөвшөөрвөл төлбөр төлөгчийн гуравдагч этгээдээс шаардах шаардах эрхийг төлбөр авагчид шилжүүлж болно. Ингэхдээ иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд гуравдагч этгээд шаардах эрхийн шаардлагыг шилжүүлнэ.

83.2.Энэ хуулийн 83.1-д заасны дагуу төлбөр авагч зөвшөөрөхгүй бол уг шаардах эрхийг үнэ хаялцуулах ажиллагаагаар худалдан борлуулна.

83.3.Дараах тохиолдолд шаардах эрхийг төлбөр авагчид шилжүүлэхгүй:

83.3.1.шаардах эрхийн хөөн хэлэлцэх хугацаа дууссан;

83.3.2.үүрэг гүйцэтгэгч гадаад улсад оршин сууж байгаа бөгөөд гэрээ байгуулах боломжгүй;

83.3.3.үүрэг гүйцэтгэгчийн эсрэг дампуурлын хэрэг үүссэн;

83.3.4.үүрэг гүйцэтгэгч хуулийн этгээд бол хуулийн этгээдийн бүртгэлээс хасагдсан буюу татан буугдсан.

84 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгчид үүрэг гүйцэтгэгч мэдээлэл өгөх үүрэг

84.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн санаачилгаар, эсхүл төлбөр авагчийн хүсэлтээр өр төлбөрийн шинж чанар, агуулгын талаар мэдээлэл өгөхийг үүрэг гүйцэтгэгчид үүрэг болгох ба бичгээр мэдээлэл өгнө.

84.2.Үүрэг гүйцэтгэгч мэдээлэл өгөх үүргээ биелүүлээгүй, эсхүл худал, дутуу мэдээлснээс төлбөр авагчид хохирол учирвал үүрэг гүйцэтгэгч хариуцлага хүлээнэ.

84.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нь үүрэг гүйцэтгэгчийн мэдээлсэн мэдээллийг төлбөр авагчид нэн даруй дамжуулна.

85 дугаар зүйл. Гуравдагч этгээдээс шаардах эрхийг төлбөр авагчаас бусад этгээдэд шилжүүлэхийг хориглох

85.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нь гэрээ, хэлцлийн дагуу үүссэн хөрөнгийн шинжтэй үүргийг гүйцэтгүүлэхтэй холбогдсон үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгч болон үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээдийн хооронд байгуулсан гэрээ, хэлцэлд өөрчлөлт оруулах, дуусгавар болгох, тухайн гэрээ, хэлцлийн дагуу үүссэн үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхээ бусдад шилжүүлэхийг хориглох тухай шийдвэр гаргана.

85.2.Үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээд энэ хуулийн 85.1-д заасан шийдвэрийг хүлээн авсны дараа гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлагыг хангасан дүнг үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгчид төлөх хугацаа нь болсон төлбөрөөс шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх албанд шилжүүлэх буюу төлбөрийн үүргийг хэсэгчлэн гүйцэтгэхээр бол гүйцэтгэх баримт бичигт заасан үнийн дүнд хүртэл үргэлжлүүлэн шилжүүлнэ.

85.3.Үүрэг гүйцэтгэгч-гуравдагч этгээд нь энэ хуулийн 85.1-д заасан шийдвэрийг хүлээн авах үед төлбөрийн үүргээ гүйцэтгэх хугацаа болоогүй бол үүрэг гүйцэтгүүлэгч-төлбөр төлөгчөөс төлбөрийн үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхээ хэрэгжүүлэх хүртэл, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрээр гэрээ, хэлцлийн дагуу үүссэн төлбөр төлөх үүргийн гүйцэтгэлийг шаардах эрхийг төлбөр авагчид шилжүүлэх тухай шийдвэр гарах хүртэл гэрээ, хэлцэлд өөрчлөлт оруулах, дуусгавар болгохыг хориглоно.

86 дугаар зүйл. Клирингийн дансны мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх

86.1.Төлбөр төлөгчийн өгсөн даалгаврын дагуу төлбөр төлөгчийн заасан этгээдэд бэлэн бусаар төлбөр төлөх, бусад гүйлгээг гүйцэтгэх үйлчилгээ үзүүлж байгаа хуулийн этгээд нь төлбөр төлөгчийн дансан дахь мөнгөн хөрөнгийг битүүмжлэх тухай иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн шийдвэрийг хүлээн авсан даруйд уг дансны зарлагын гүйлгээг хааж, дансны болон битүүмжлэгдсэн хөрөнгийн талаарх мэдээллийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид ирүүлэх үүрэгтэй.

86.2.Энэ хуулийн 86.1-д заасан хуулийн этгээд шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэл хүргүүлэх боломжтой цахим хаягаа мэдэгдсэн тохиолдолд битүүмжлэх тухай шийдвэрийг хуулийн этгээдийн цахим хаягаар цахим хэлбэрээр хүргүүлж болно. Энэ тохиолдолд хуулийн этгээдийн хувьд шийдвэрийн цахим хувь нь эх хувьтай адил хүчинтэй байна.

86.3.Энэ хуулийн 86.1-д заасан төлбөрийг гүйцэтгэх шаардлагатай тохиолдолд хөрөнгө битүүмжлэх тухай шийдвэр хүлээн авсан хуулийн этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ **ТӨЛБӨР ТӨЛӨГЧИЙН ХӨРӨНГӨ, ОРЛОГООС ТӨЛБӨР ГАРГУУЛАХ,** **ГАРГУУЛЖ ҮЛ БОЛОХ ХӨРӨНГӨ, ОРЛОГО**

87 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгчөөс мөнгөн хөрөнгө болон бусад хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах

87.1.Төлбөрийг төлбөр төлөгчийн банк, эрх бүхий хуулийн этгээд дэх хадгаламжийн болон харилцах дансанд байгаа, эсхүл төлбөр төлөгчөөс бусдад, бусдаас төлбөр төлөгчид бэлэн ба бэлэн бусаар шилжүүлсэн хоорондын төлбөр тооцооны мөнгөн хөрөнгө, эсхүл үнэт цаас, бэлэн мөнгө, түүнчлэн үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгө, бусад хөрөнгөөс энэ хуульд заасан үндэслэл, журмын дагуу гаргуулна.

87.2.Энэ хуулийн 87.1-д заасан хөрөнгө гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд хүрэлцэхгүй бол төлбөр төлөгчийн дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөх хөрөнгийн түүнд ногдох хэсгээс төлбөрийг гаргуулна.

87.3.Энэ хуулийн 87.2-т заасан төлбөр төлөгчийн дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөх хөрөнгийн түүнд ногдох хэсгээс төлбөрийг гаргуулах тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тухайн хөрөнгийг энэ хуульд заасан журмын дагуу битүүмжлэх, эсхүл хураана.

87.4.Төлбөр авагч нь төлбөр төлөгчийн дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөх хөрөнгийн түүнд ногдох хэсгээ бусад өмчлөгчид зах зээлийн үнээр худалдан борлуулах, бусад дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөгч худалдан авахаас татгалзсан тохиолдолд албадан худалдан борлуулах, олсон орлогыг төлбөрт суутгуулан авах шаардлага гаргах эрхтэй.

87.5.Төлбөр төлөгч шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэхээс зайлсхийх, төлбөрт суутгаж болзошгүй хөрөнгийг нуун далдлах зорилгоор хийсэн хэлцэл нь Иргэний хуулийн 56.1-д заасны дагуу хүчин төгөлдөр бус байх бөгөөд төлбөр авагч Иргэний хуулийн 56.4-т заасны дагуу түүний үр дагаврыг арилгуулах, учирсан хохирлоо нөхөн төлүүлэхээр шаардлага гаргах эрхтэй.

87.6.Төлбөр төлөгч өөрт нь өвлүүлсэн хөрөнгийг хүлээн авсны дараа түүнд холбогдох гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд шаардлагатай төлбөрийг уг хөрөнгөөс гаргуулж болно.

87.7.Төлбөр авагч хүсэлт гаргасан тохиолдолд төлбөрийг тодорхой хугацаанд хувааж, тогтмол төлөх хуваарь бүхий тохиролцоог талуудын тохиролцоог хийлгэж, баталгаажуулах бөгөөд энэ хугацаанд энэ хуульд заасан хугацаа хэтрүүлсний хүүг бодохгүй байж болно.

87.8.Энэ хуулийн 87.7-д заасан тохиролцоонд тогтоосон хугацаанд төлбөрийг шилжүүлээгүй төлбөр төлөгчид энэ хуульд заасан торгуулийг оногдуулахаар зааж болох бөгөөд тохиролцоог хүчингүй болгох эрх төлбөр авагчид байна.

87.9.Энэ хуулийн 87.7-д заасан тохиролцооны хүрээнд иргэний шийдвэр

гүйцэтгэгч төлбөр авагчийн цалин, орлогоос суутгал хийж болно.

88 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч хуулийн этгээдийн мөнгөн хөрөнгө болон бусад хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах нэмэлт зохицуулалт

88.1.Улсын төсвөөс санхүүждэг төлбөр төлөгчийн дансанд байгаа төлбөр төлөх зориулалт бүхий мөнгөн хөрөнгө нь төлбөрт хүрэлцэхгүй тохиолдолд дараагийн жилийн төсөвт нэмж тусгаж, төлбөрийг барагдуулах үүрэгтэй.

88.2.Төлбөр төлөгч нь банк бол тухайн арилжааны банкны Монголбанкна дахь харилцах данснаас хасалт хийх, төлбөрийн шаардлагын хэмжээгээр дансны зарлагын гүйлгээг битүүмжлэн төлбөрийг гаргуулна.

88.3.Төлбөр төлөгчийн нийт хөрөнгө нь гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахад хүрэлцэхгүй, эсхүл төлбөрт гаргуулах хөрөнгө, орлого тогтоогдоогүй бол төлбөр авагч тухайн хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулагч, хувь эзэмшигчид эд хөрөнгийн хариуцлага хүлээлгэх, ногдох хөрөнгийн хувь, хэмжээг тогтоолгохоор шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчид төлбөр авагч хандаж болно.

88.4.Төлбөр төлөгч энэ хуульд заасан иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар зээлдүүлэгч, хөрөнгө оруулагч, хувь эзэмшигч, үүсгэн байгуулагчид нэн даруй мэдэгдэх үүрэгтэй бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны улмаас бий болсон хөрөнгийн өөрчлөлтийн талаар улсын бүртгэл, татварын байгууллагад нэн даруй мэдээлэх үүрэгтэй.

88.5.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа нь төлбөр төлөгчийн төлбөр гүйцэтгэх чадварт ноцтой нөлөөлөх тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар дампуурлын хэрэг үүсгэх тухай нэхэмжлэл гаргах эрх бүхий этгээдэд мэдэгдэх үүрэгтэй.

89 дүгээр зүйл.Төлбөр гаргуулж болохгүй хөрөнгө, орлого

89.1.Төлбөр төлөгчийн зайлшгүй хэрэгцээт дараах хөрөнгийг төлбөрт хураан авч болохгүй:

89.1.1.зайлшгүй хэрэгцээт хоол, хүнс, гал тогооны хэрэгсэл;

89.1.2.улирал бүрийн нэг ээлжийн хувцас;

89.1.3.хүйтний улиралд хэрэглэх түлээ, түлш;

89.1.4.мал аж ахуй болон газар тариалан эрхэлдэг бол амьжиргаанд шаардагдах хэмжээний мал, тариалах үр;

89.1.5.төлбөр төлөгчийн мэргэжлийнхээ ажил, үйлдвэрлэл явуулахад зайлшгүй шаардагдах эд юмс;

89.1.6.хуулийн этгээдийн бараа, ажил, үйлчилгээ үйлдвэрлэх, гүйцэтгэхэд шууд хамааралтай хөрөнгийн эрх, үл хөдлөх эд хөрөнгө, хөдлөх эд хөрөнгө, бараа, материал, бусад түүхий эд, техник, тоног төхөөрөмж, үнэт цаас.

89.2.Энэ хуулийн 89.1.5-д заасан эд юмсын үнэ нь гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн хэмжээнээс өндөр байгаа тохиолдолд уг эд юмсыг орлуулах үнэ хямд зүйлээр сольж болно.

89.3.Төлбөр төлөгчийн дараах орлогоос төлбөрт гаргуулж болохгүй:

89.3.1.гамшиг, аюулт үзэгдэл, осол, онцгой нөхцөл байдлын улмаас үзүүлж байгаа тусламж, тэтгэлэг, хандив;

89.3.2.илүү цагаар ажилласны нэмэгдэл хөлс, нэг удаагийн урамшуулал, ажлаас халагдсаны тэтгэмж;

89.3.3.Нийгмийн даатгалын сангаас олгох тэтгэвэр, тэтгэмжийн тухай хуульд заасны дагуу олгож байгаа хөдөлмөрийн чадвар түр алдсаны, жирэмсний болон амаржсаны тэтгэмж;

89.3.4.донорт олгож байгаа нөхөх олговрын мөнгө;

89.3.5.нэмэгдэл хоол, амралт, сувиллын эмчилгээ, хиймэл эрхтэн хийлгэхэд зориулан олгосон зардал;

89.3.6.хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэний, тэжээн тэтгэгчээ алдсаны тэтгэмж, тэтгэвэр;

89.3.7.хүүхдийн болон сургалтын байгууллагын тэтгэлгийн мөнгө;

89.3.8.эрүүл мэндэд учруулсан хохирлын нөхөн төлбөр;

89.3.9.хөдөлмөрийн хууль тогтоомжийн дагуу олгож байгаа тэтгэмж, тэтгэлэг;

89.3.10.төлбөр төлөгч хуулийн этгээдэд хөрөнгө итгэмжлэн хадгалуулсан, өөрийн нэрийн өмнөөс аливаа гүйлгээ, төлбөр, тооцоо гүйцэтгүүлэхээр данс эзэмшиж байгаа бусад этгээдийн хөрөнгө.

90 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос төлбөр гаргуулах, суутгал тооцох

90.1.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос гаргуулах төлбөрийн хувь хэмжээг төлбөр авагч болон төлбөр төлөгчийн төлбөрийн чадвар, бусад байдлыг харгалзан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тогтооно.

90.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал хийлгүүлэх тухай шийдвэрийг түүний ажиллаж байгаа, тэтгэвэр, тэтгэмж олгож байгаа хүн, хуулийн этгээд, албан тушаалтанд хүргүүлнэ. Ажил олгогчоос шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэл хүргүүлэх боломжтой цахим хаягийг өгсөн тохиолдолд мэдэгдэлийн хуулбарыг тухайн цахим хаяг руу цахим хэлбэрээр илгээнэ. Энэ тохиолдолд ажил олгогчийн хувьд мэдэгдлийн цахим хувь нь эх хувь болно.

90.3.Хүн, хуулийн этгээд, албан тушаалтан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн мэдэгдлийг хүлээн авмагц төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос сар тутам хийх суутгалын хуваарь гаргаж, урьдчилан иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдэж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр авагчид энэ тухай мэдэгдэнэ. Үүний дагуу сар бүр суутгасан орлогыг суутгал хийсэн өдрөөс хойш ажлын 1 өдрийн дотор мэдэгдэл олгосон иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид шилжүүлнэ.

90.4.Энэ хуулийн 90.3-т заасан шилжүүлгийн зардлыг төлбөр төлөгч хариуцна.

90.5.Төлбөр төлөгч ажлаас чөлөөлөгдсөн бол энэ хуулийн 90.2-т заасан мэдэгдэл хүлээн авагч ажлын 3 өдрийн дотор түүнээс төлбөрт суутгасан орлогын тооцоог гаргаж төлбөр төлөгч хаана, ямар ажилд шилжсэнийг мэдэгдэлд тэмдэглэж, мэдэгдлийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид хүргүүлнэ.

90.6.Төлбөр төлөгч ажлаас чөлөөлөгдөхдөө шилжих ажлын талаар болон цалин хөлс, бусад орлого олдог газрын хаягийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид даруй мэдэгдэх үүрэгтэй.

90.7.Энэ хуулийн 90.5, 90.6-д заасныг зөрчсөн бол холбогдох этгээдийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн саналыг үндэслэн шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч торгох, саатуулах үндэслэл болно.

90.8.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос дараах тохиолдолд төлбөр гаргуулна:

90.8.1.тогтмол төлөгдөх төлбөрийг гаргуулах;

90.8.2.төлбөр төлөгч хөрөнгөгүй нь тогтоогдсон, эсхүл байгаа хөрөнгө нь гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангахад хүрэлцэхгүй.

90.9.Төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал тооцохдоо нийгмийн даатгалын шимтгэл болон татварт ногдох хэсгийг хассан үнийн дүнгээс тооцно.

90.10.Төлбөр төлөгч хэд хэдэн газраас цалин хөлс, бусад орлого, эсхүл эд хөрөнгөөр хөлс авдаг бол тэдгээрийг нийлүүлэн тооцно.

90.11.Цалин хөлс, бусад орлогоос төлбөр гаргуулах, суутгал хийхтэй холбогдсон гомдлыг шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчид шуурхай гомдол гаргаж болно.

90.12.Төлбөр төлөгч болон энэ хуулийн 90.3-т заасан ажил олгогчийн хуваарьт заасан суутгалыг цаг хугацаанд нь шилжүүлэхгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч ажил олгогчийг торгоно.

90.13.Хэд хэдэн гүйцэтгэх баримт бичгийн дагуу төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос нэг удаа гаргуулах төлбөрийн хэмжээ цалин хөлсний 50 хувиас хэтэрч болохгүй. Төлбөрийг гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлэх хүртэл суутгана.

90.14.Энэ хуулийн 90.3-т заасны дагуу цалин хөлс, орлогоос суутгах хуваарийн дагуу төлбөрийг төлөхгүй тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хугацаа хэтрүүлсний хүүг тооцож, нэмж төлүүлнэ.

90.15.Энэ хуулийн 90.6-д заасны дагуу төлбөр төлөгч ажлаас чөлөөлөгдсөн талаар иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид мэдэгдсэн, эсхүл энэ талаар мэдэгдээгүй бөгөөд ажил эрхлээгүй боловч хөдөлмөрийн чадвартай бол төлбөр авагчийн хүсэлтээр тухайн төлбөр төлөгчийг хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагад мэдэгдэж, сул ажлын байранд зуучлан оруулна.

90.16.Энэ хуулийн 90.15-д заасны дагуу сул ажлын байранд орсон төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос энэ бүлэгт заасны дагуу суутгал хийж, төлбөр авагчид олгоно.

90.17.Энэ хуулийн 90.15-д заасны дагуу төлбөр төлөгчид сул ажлын байранд ажиллах санал тавихад төлбөр төлөгч татгалзах эрхгүй буюу ажил эрхэлж, гүйцэтгэх хуудсыг биелүүлэх үүрэгтэй.

90.18.Хорих ял эдэлж байгаа хоригдлын төлөх төлбөрийг түүний өмчлөлийн эд хөрөнгөөс төлүүлсний дараа дутуу хэсгийг төлүүлэхээр хоригдлын хөдөлмөрийн хөлснөөс суутгал хийх тухай мэдэгдлийг ял эдэлж байгаа хорих ангийн захиргаанд хүргүүлнэ.

90.19.Мэдэгдэл хүлээн авсан хорих ангийн захиргаа хоригдлын хөдөлмөрийн хөлснөөс сар бүр суутгал хийж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албанд шилжүүлнэ.

90.20.Хорих ял эдэлж байгаа хоригдлын хөдөлмөрийн хөлс, бусад орлогоос суутгал хийхэд энэ хуульд заасан хязгаарлалт хамаарахгүй ба хөдөлмөрийн хөлсний 70 хувиар суутгал хийнэ.

91 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгч хуулийн этгээд өөрчлөн зохион байгуулагдах үед төлбөр гаргуулах

91.1.Төлбөр төлөгч хуулийн этгээд нийлэх, нэгдэх, тусгаарлах, хуваагдах, өөрчлөгдөх замаар өөрчлөн зохион байгуулагдсан тохиолдолд Иргэний хуульд заасны дагуу тухайн байгууллагын мөнгөн хөрөнгө болон бусад эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулна.

92 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгч хуулийн этгээдийн үйл ажиллагаа дуусгавар болох үед төлбөр гаргуулах

92.1.Төлбөр төлөгч хуулийн этгээд татан буугдсан, дампуурсан зэргээр үйл ажиллагааг нь зогсоосон тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлж, гүйцэтгэх баримт бичгийг татан буулгах комисс, дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгчид шилжүүлнэ. Энэ нь барьцааны зүйлд явуулж байгаа ажиллагаанд хамаарахгүй болно.

92.2.Төлбөр төлөгч хуулийн этгээдэд холбогдуулан дампуурлын хэрэг үүсгэсэн тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагаас илүү гарсан хэмжээгээр хөрөнгийг битүүмжилсэн, хураан авсан шийдвэрийг хүчингүй болгож, энэ талаар дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгчид мэдэгдэнэ. Энэ нь барьцааны зүйлд явуулж байгаа ажиллагаанд хамаарахгүй болно.

92.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч битүүмжилсэн, хураан авсан хөрөнгийн үнэ нь гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагын хэмжээнээс илүүгүй тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зорилгоор албадан борлуулах, эсхүл төлбөрт суутган шилжүүлэх тухай шийдвэр гаргана.

92.4.Шаардлагыг нь хангасан гүйцэтгэх баримт бичгийг дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгч, эсхүл татан буулгах комисст хүргүүлнэ.

92.5.Татан буулгах комисс, дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгч барьцааны зүйлээс бусад тохиолдолд гүйцэтгэх баримт бичгийг хүлээн авмагц Иргэний хууль, Дампуурлын тухай хуульд заасан журмын дагуу төлбөр авагчид, эсхүл гүйцэтгэх баримт бичиг ирүүлсэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид танилцуулж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд төлбөрийг шилжүүлнэ.

92.6.Төлбөр төлөгч хуулийн этгээдэд дампуурлын хэрэг үүсгэн дахин хөрөнгөжүүлэх төлөвлөгөө хэрэгжүүлснээр үйл ажиллагаа нь сэргэж, төлбөрийн чадвартай болсон боловч төлөвлөгөөний хугацаа дуусахад төлбөрийг барагдуулж дуусаагүй тохиолдолд дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийг харьяалах тойргийн иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид шилжүүлнэ.

92.7.Төлбөр авагчийн хүсэлтээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч өөрийн шилжүүлсэн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах талаар татан буулгах комисс, дампуурлын хэрэг гүйцэтгэгчийн авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээ хуульд нийцсэн эсэхийг шалгаж болно.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ ЭД ХӨРӨНГИЙН БУС ШААРДЛАГЫГ ХАНГАХ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

93 дугаар зүйл.Тодорхой ажиллагаа гүйцэтгэх, эсхүл тодорхой ажиллагаа гүйцэтгэхгүй байхыг хариуцагчид даалгасан шийдвэрийг гүйцэтгэх

93.1.Төлбөр төлөгч шүүхийн шийдвэрт заасан эд хөрөнгийн бус шаардлагыг даруй биелүүлэх үүрэгтэй.

93.2.Шаардлагыг биелүүлэхэд тодорхой хугацаа шаардлагатай, эсхүл тодорхой хугацаанд уг шаардлагыг биелүүлэхээр шийдвэрт заасан бол төлбөр төлөгч гүйцэтгэх баримт бичигт заасан хугацаанд биелүүлнэ.

93.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тодорхой үйлдэл хийх, эсхүл хийхгүй байхыг даалгах талаарх шийдвэрийг төлбөр төлөгчид хүргүүлж, гүйцэтгэх хугацааг заана. Тогтоосон хугацаанд гүйцэтгэхгүй бол шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч торгож, гуравдагч этгээдээр гүйцэтгүүлэх болмжтой тохиолдолд гуравдагч этгээдээр гүйцэтгүүлж, гарсан зардлыг төлбөр төлөгчөөр төлүүлнэ. Төлбөр төлөгч саатуулах эрхгүй.

93.4.Гүйцэтгэх үйлдлийг гуравдагч этгээдээр төлөөлүүлэн гүйцэтгэх боломжгүй бөгөөд гагцхүү төлбөр төлөгчийн хүсэл зоригоос шалтгаалах тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч төлбөр төлөгчийг үйлдэл хийлгэхийг албадах зорилгоор торгох, түүнчлэн төлбөр төлөх чадваргүй бол энэ хуулийн 92.15-д заасны дагуу хөлбөр эрлэхэд зуучилж, албадан гүйцэтгэнэ.

94 дүгээр зүйл.Орон байр, барилгаас нүүлгэн гаргах, байр, агуулах сав, газар чөлөөлөх, барилга байгууламжийг нураах тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх

94.1.Орон байр, барилга, агуулах, савыг төлбөр төлөгч буюу нүүн гарах этгээд, түүний хамт амьдарч байгаа гэр бүлийн гишүүн, тэдгээрийн эд хөрөнгө, мал, гэрийн тэжээвэр амьтнаас чөлөөлж, төлбөр төлөгч буюу нүүн гарах этгээдэд албадан чөлөөлсөн үл хөдлөх хөрөнгийг цаашид эзэмших, ашиглахыг хориглож, төлбөр авагчид хүлээлгэн өгснөөр орон байрнаас нүүлгэн гаргах тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлсэнд тооцно.

94.2.Газрыг төлбөр төлөгч буюу албадан нүүж байгаа этгээдийн хөдлөх болон үл хөдлөх хөрөнгөөс чөлөөлж, албадан чөлөөлсөн газрыг цаашид эзэмших, ашиглахыг

хориглож, төлбөр авагчид хүлээлгэн өгснөөр газар чөлөөлөх тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэсэнд тооцно. Тухайн газар дээрх төлбөр төлөгч буюу албадан нүүж байгаа этгээдийн барилга байгууламжийг нураах, буулгах арга хэмжээг гүйцэтгэх баримт бичигт энэ тухай тусгайлан заасан тохиолдолд гүйцэтгэнэ.

94.3. Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан барилга байгууламжийг нураах, буулгах болон барилгын үлдэгдэл хог хаягдлаас газрыг цэвэрлэх ажиллагаа явуулснаар барилга байгууламжийг албадан нураах тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэсэнд тооцно.

99.4. Барилга, орон байрнаас нүүлгэн гаргах тухай хугацаатай мэдэгдлийг биелүүлээгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч албадан нүүлгэх өдөр, цагийг тогтоосон мэдэгдлийг нүүн гарвал зохих этгээдэд өгнө.

94.5. Шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 99.1-д заасан ажиллагааг гүйцэтгэхдээ төлбөр төлөгч буюу нүүн гарах этгээд, хөндлөнгийн хоёроос доошгүй гэрчийг байлцуулж, шаардлагатай бол сууц өмчлөгчдийн холбооны төлөөлөл, баг, хорооны ажилтан, Засаг даргыг оролцуулна. Шаардлагатай бол шийдвэр гүйцэтгэгч уг ажиллагааны үед хариуцах эзэнд нь шилжүүлээгүй эд зүйл, хөрөнгийг хадгалах бөгөөд холбогдох зардлыг төлбөр төлөгч хариуцна.

94.6. Төлбөр төлөгч энэ хуулийн 94.5-д заасан эд зүйл, хөрөнгийг 2 сарын хугацаанд аваагүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч түүнд урьдчилан мэдэгдэж хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулна. Худалдан борлуулах ажиллагааны үр дүнд бий болсон мөнгөн хөрөнгийг гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах болон шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг төлөхөд зарцуулж, үлдсэн хэсгийг төлбөр төлөгчид олгоно.

94.7. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч энэ зүйлд заасан ажиллагааг гүйцэтгэхэд цагдаагийн байгууллага болон мэргэжлийн бусад байгууллагын туслалцаа авч болно. Туслалцаа авахтай холбогдсон зардлыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцно.

94.8. Нүүн гарах этгээд албадан нүүлгэх мэдэгдэлд заасан хугацаанд хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр барилга, орон байранд байхгүй, эсхүл албадан чөлөөлөх барилга, орон байр бусдын ашиглалтад байгаа нь шийдвэрийг биелүүлэхэд саад болохгүй.

94.9. Энэ хуулийн 94.8-д заасан тохиолдолд нүүн гарах этгээдийн эд хөрөнгийг нь битүүмжлэн зохих этгээдэд хадгалуулахаар хүлээлгэн өгч, барилга, орон байрыг чөлөөлнө.

94.10. Өвлийн улирлаас бусад улиралд албадан нүүлгэх ажиллагааг гүйцэтгэж болно.

94.11. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 94.7-д заасан арга хэмжээний зардлыг төлбөр авагчийн зөвшөөрснөөр түүнээс гаргуулан шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлаас нөхөн олгуулж болно.

95 дугаар зүйл. Төлбөр авагчийг байр, барилга байгууламжид нүүлгэн оруулах тухай шийдвэрийг албадан гүйцэтгэх

95.1.Төлбөр авагчийг гүйцэтгэх баримт бичигт заасан байр, барилга байгууламжид нүүлгэн оруулж, цаашид хэвийн ашиглах боломж, нөхцөлийг бүрдүүлснээр байр, барилга байгууламжид нүүлгэн оруулах тухай гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлсэнд тооцно.

96 дугаар зүйл.Хүүхдийг эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид шилжүүлэх тэдгээртэй уулзуулах тухай шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх

96.1.Хүүхдийг эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид шилжүүлэх зэрэг төлбөр төлөгчид тодорхой үйлдэл хийх, эсхүл тодорхой үйлдэл хийхгүй байх үүрэг хүлээлгэсэн шүүхийн шийдвэрийг тогтоосон хугацаанд биелүүлээгүй бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч албадан гүйцэтгэнэ.

96.2.Хүүхдийг гүйцэтгэх баримт бичигт заагдсан этгээдтэй саадгүй уулзуулах, эсхүл тодорхой хугацаанд хамт байлгах тодорхой үүргийг хангуулах явцад хүүхдийн эрх, ашиг сонирхолд сөргөөр нөлөөлөхүйц нөхцөл байдал үүссэн, эсхүл хүүхдийн эрхийг хамгаалах төрийн болон төрийн бус байгууллагаас энэ талаар санал, дүгнэлт ирүүлсэн бол албадан гүйцэтгэх ажиллагааг тодорхой хугацаагаар хойшлуулж болно.

96.3.Хүүхдийг эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчид шилжүүлэхэд гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шилжүүлэн авах эрх бүхий этгээдийг шаардлагатай тохиолдолд цагдаагийн байгууллага, хүүхдийн эрхийг хамгаалах болон бусад төрийн болон төрийн бус байгууллагын төлөөллийг оролцуулан хүлээлгэн өгнө.

96.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч шүүхийн шийдвэрт нийцүүлэн хүүхдийг гүйцэтгэх баримт бичигт заасан эрх бүхий этгээдтэй саадгүй уулзуулах боломж, нөхцөлийг бүрдүүлэх асуудлаар талуудын хооронд гэрээ хийлгэснээр гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелүүлсэнд тооцно.

96.5.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 96.4-т заасны дагуу байгуулсан гэрээнд хяналт тавина. Хэрэв төлбөр төлөгч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэх зорилгоор байгуулсан гэрээг зөрчсөн бол энэ хуульд заасан журмын дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг сэргээх, дахин явуулах эсэхийг шийдвэрлэнэ.

97 дугаар зүйл.Үндэслэлгүйгээр ажлаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, өөр ажилд шилжүүлсэн ажилтныг эгүүлэн тогтоосон тухай шийдвэрийг гүйцэтгэх

97.1.Үндэслэлгүйгээр ажлаас халагдсан, чөлөөлөгдсөн, өөр ажилд шилжүүлсэн ажилтныг урьд эрхэлж байсан ажил, албан тушаалд нь эгүүлэн тогтоох тухай шийдвэрийг ажил олгогч уг шийдвэр хуулийн хүчин төгөлдөр болсон өдрийн дараагийн ажлын өдөрт багтаан биелүүлэх үүрэгтэй.

97.2.Энэ хуулийн 97.1-д заасан хугацаанд сайн дураар биелүүлээгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч албадан гүйцэтгэх тухай мэдэгдлийг ажил олгогчид хүргүүлж, тогтоосон хугацаанд сайн дураар биелүүлээгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгч нийтэд зарлаж, торгоно.

97.3.Мэдэгдлийг хүлээн авсан ажил олгогч урьд гаргасан шийдвэрээ хүчингүй болгож, тухайн ажилтныг эрхэлж байсан ажил, албан тушаалд нь эгүүлэн тогтоосноор гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлага биелэгдсэнд тооцно. Ажил олгогч захиргааны

байгууллага, албан тушаалтан нь заасан үйлдэл, эс үйлдэхүй гаргасан бол шүүхийн шийдвэрийг биелүүлсэнд тооцохгүй.

97.4.Хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсаны улмаас шийдвэрийг гүйцэтгэх боломжгүй болсон тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч тухайн баримт бичгийг шүүхэд буцаана.

97.5.Энэ хуулийн 97.4-т зааснаас бусад ажилтны урьд ажиллаж байсан ажлын байр, албан тушаал нь цомхотгогдсон бол ажил олгогч ажилтантай тохиролцсоны үндсэн дээр урьд эрхэлж байсан ажил, албан тушаалтай дүйцэх өөр ажил, албан тушаалд ажиллуулах үүрэгтэй.

97.6.Ажилд нь эгүүлэн томилоогүй бол томилох шийдвэр гаргах хугацаа өнгөрснөөс хойш цалинг нь төлбөр авагчид төлбөр төлөгч нөхөн төлнө.

97.7.Энэ зүйлд заасан шийдвэрийг биелүүлээгүй этгээдийг төлбөртэй этгээдийн бүртгэлд бүртгэнэ.

ЕСДҮГЭЭР БҮЛЭГ ХҮҮХДИЙН ТЭТГЭЛЭГ ГАРГУУЛАХ

98 дугаар зүйл.Хүүхдийн тэтгэлгийг гаргуулах

98.1.Хүүхдийн тэтгэлгийг төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос гадна шүүхийн шийдвэрт дурдсан мөнгөн болон бусад эд хөрөнгөөс гаргуулна.

98.2.Хүүхдийн тэтгэлгийг төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлого, мөнгөн болон бусад эд хөрөнгөөс гаргуулахад энэ хуульд заасан журмыг баримтална.

98.3.Төлбөр авагч зөвшөөрсөн тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хүүхдийн тэтгэлгийг сар, улирал, хагас жил, жилээр, эсхүл нэг удаа мөнгөн болон эд хөрөнгөөр төлбөр төлөгчөөс гаргуулж болно.

98.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч шүүхийн шийдвэрээр тогтоосон тэтгэлгийн төлөгдөөгүй хэсгийг төлбөр төлөгчөөс нөхөн гаргуулна. Энэ үүрэг хүүхэд насанд хүрсэн эсэхээс үл хамаарна.

98.5.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа үүсгэхээс өмнөх хугацааны хүүхдийн тэтгэлгийн төлөлтийг төлөгдөөгүй хугацааны хүүхдийн тэтгэлгээс хасч тооцуулах гомдлыг талууд шүүхэд хандан шийдвэрлүүлнэ.

99 дүгээр зүйл.Тэтгэлгийн зөрүүг нөхөн гаргуулах, шүүхийн шийдвэр биелүүлэхээс зайлсхийсэн этгээдэд хүлээлгэх хариуцлага

99.1.Тэтгэлгийг энэ хуулийн 98.3-т заасан хугацаагаар тооцож нэг удаа гаргуулсан бөгөөд уг хугацаанд тэтгэлэг тогтоох үед мөрдөгдөж амьжиргааны доод түвшин өөрчлөгдсөн бол төлбөр авагч тэтгэлгийн зөрүүг нөхөн олгуулах тухай нэхэмжлэл гаргах эрхтэй.

99.2.Шүүхийн шийдвэрийг хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр биелүүлээгүй, хөдөлмөр эрхлэх чадвартай бөгөөд хөдөлмөр эрхлээгүй үндэслэлээр тогтоосон тэтгэлгийг төлөхөөс зориуд зайлсхийсэн, эсхүл шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэхэд

зориуд саад учруулсан хүн, хуулийн этгээд, төлбөр төлөгчид холбогдох хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх үндэслэл болно.

99.3.Тэжээн тэтгүүлэгч хүүхэд бусдад үрчлэгдсэн бол үрчлэлт үүсэхээс өмнөх хугацааны төлөгдөөгүй хүүхдийн тэтгэлгийн үүргээс төлбөр төлөгч чөлөөлөгдөхгүй.

99.4.Тэтгэлгийг хугацаанд нь төлөөгүй бол энэ хуульд заасан алданги хоног тутам төлүүлнэ.

99.5.Тэтгэлэг төлөлтийн талаар энэ хуульд заасан төлбөртэй этгээдийн бүртгэлд байршуулж, энэ хуульд заасан хязгаарлалт тогтооно.

100 дугаар зүйл.Төрөөс хүүхдийн тэтгэлэг төлөх

100.1.Энэ хуульд заасан төлбөрийн чадваргүй төлбөр төлөгчийн хүүхдийн тэтгэлгийг төрөөс Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 5.3.24-т заасан хүүхдийн төлөө сангаас олгоно.

100.2.Энэ хуулийн 100.1-д заасан төлбөр төлөгч хөдөлмөр эрхлэх, эсхүл арилжаа эрхэлж орлого олвол түүнээс төрөөс төлсөн тэтгэлгийг нөхөн гаргуулж, энэ хуулийн 100.1-д заасан санд нөхөн төлүүлнэ.

АРАВДУГААР БҮЛЭГ ТӨЛБӨР ТӨЛӨГЧИЙН ХӨРӨНГӨӨС СУУТГАЛ ХИЙХ, ТӨЛБӨРТ ГАРГУУЛСАН МӨНГӨН ХӨРӨНГИЙГ ХУВААРИЛАХ,ТӨЛБӨР АВАГЧИЙН ШААРДЛАГЫГ ХАНГАХ

101 дүгээр зүйл.Төлбөр төлөгчийн бие даан худалдан борлуулаагүй хөрөнгийг төлбөрт суутган авах тухай хүсэлт гаргах

101.1.Төлбөр авагч хөрөнгийн үнэлгээний талаарх мэдэгдэх хуудсыг хүлээн авснаас хойш 10 хоногийн дотор гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагад нийцэхүйц хөрөнгийг төлбөрт суутган авах тухай хүсэлт гаргаж болно.

101.2.Төлбөр авагч энэ хуулийн 101.1-д заасан санал гаргасан, төлбөр төлөгч энэ хуульд заасан хугацаанд хөрөнгөө бие даан борлуулаагүй бөгөөд хөрөнгийн үнэлгээний талаар гомдол гаргаагүй тохиолдолд хөрөнгийг хөрөнгийн үнэлгээний талаарх мэдэгдэх хуудсанд заасан үнээр төлбөр авагчид төлбөрт суутган шилжүүлнэ.

102 дугаар зүйл.Гүйцэтгэх баримт бичигт заасны дагуу хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэх

102.1.Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тохиолдолд хөрөнгийг төлбөр төлөгчөөс хураан авч, төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

102.2.Төлбөр авагч тухайн хөрөнгийг хүлээн авахаас татгалзсан тохиолдолд төлбөр төлөгчид буцаан олгоно.

103 дугаар зүйл.Талуудын харилцан шаардлагыг биелүүлэх

103.1.Гүйцэтгэх баримт бичигт заасны дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд харилцан үүрэг бүхий ижил төрлийн шаардлагыг гүйцэтгүүлэхээр нэхэмжилсэн тохиолдолд аль бага шаардлагыг их шаардлагаас нь хасаж суутган, уг хэмжээгээр гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг биелэгдсэнд тооцно.

104 дүгээр зүйл. Гуравдагч этгээдийн эзэмшилд байгаа төлбөр төлөгчийн хөрөнгөөс суутгал хийх

104.1.Төлбөр төлөгчийн гуравдагч этгээдийн эзэмшилд байгаа хөрөнгөөс энэ хуульд заасан үндэслэл, журмыг баримтлан суутгал хийнэ.

105 дугаар зүйл.Төлбөр төлөгчийн бусдын барьцаанд байгаа хөрөнгөөс суутгал хийх

105.1.Төлбөр төлөгчийн хөрөнгө гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэхэд хүрэлцэхгүй бол түүний өмчлөлийн бусдад барьцаалсан хөрөнгөөс төлбөр гаргуулна.

105.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зорилгоор бусдын барьцаанд байгаа хөрөнгөөс доор дурдсан журмаар суутгал хийнэ:

105.2.1.хуульд өөрөөр заагаагүй бол барьцааны зүйлийг барьцаалагчаас хураан авах, хамгаалах, холбогдох бүртгэлд тэмдэглэгээ хийлгэх зорилгоор шийдвэрийг улсын бүртгэлийн байгууллагад хүргүүлэх;

105.2.2.барьцааны зүйл, баримт бичгийг энэ хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулах ажиллагааг гүйцэтгэх зорилгоор барьцаалагчид мэдэгдэх.

105.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нь төлбөр авагч, эсхүл барьцаалагчийн хүсэлтийг үндэслэн барьцааны хөрөнгийг энэ хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулах, эсхүл төлбөрт суутган төлбөр авагчид шилжүүлэх тухай шийдвэр гаргана.

105.4.Гүйцэтгэх баримт бичигт зааснаар барьцаалагч болон төлбөр авагч нь нэг этгээд бол төлбөр төлөгчид өөр эд хөрөнгө байгаа эсэхээс үл хамааран барьцааны хөрөнгөөс төлбөрийг суутгана.

105.5.Барьцааны хөрөнгийг хууль тогтоомжид заасан журмын дагуу худалдан борлуулна.

105.6.Барьцааны хөрөнгийг худалдан борлуулсны дараа иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг суутган барьцаалагчийн шаардлагыг хангасны дараа бусад төлбөр авагчийн шаардлагыг биелүүлнэ.

105.7.Бусдын барьцаанд байгаа үнэт цаасыг энэ хуульд заасан журмын дагуу битүүмжилнэ.

106 дугаар зүйл.Төлбөр авагчийн хөрөнгийн эрхийг бүртгүүлэх

106.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр авагчид гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагын гүйцэтгэлд шилжүүлсэн хөрөнгийн эрхийг бүртгүүлэх зорилгоор дараах тохиолдолд зохих баримт, материалыг бүрдүүлэн төлбөр авагчид гаргаж өгнө:

106.1.1.гүйцэтгэх баримт бичигт тухайн хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэхээр заасан;

106.1.2.төлбөр авагч иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн санал болгосноор төлбөр төлөгчийн хөрөнгийг төлбөрт суутган хүлээн авсан.

106.2.Энэ хуулийн 106.1-д заасны дагуу хөрөнгийг бүртгүүлэх зардлыг төлбөр авагч хариуцах бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцохгүй.

107 дугаар зүйл.Төлбөрт гаргуулсан мөнгөн хөрөнгийг хуваарилах

107.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад хураан авсан, төлбөр авагчид шилжүүлбэл зохих мөнгөн хөрөнгийг ажлын 1 өдрийн дотор төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

107.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчөөс гаргуулан авсан /үүний дотор төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг худалдан борлуулснаас бий болсон/ мөнгөн хөрөнгөөс иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулахад гарсан зардлыг эхний ээлжид төлүүлж, урамшууллыг суутгаж, бусад мөнгөн хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлнэ.

107.3.Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг хангасны дараа үлдсэн мөнгөн хөрөнгийг төлбөр төлөгчид буцааж олгоно.

107.4.Төлбөрт гаргуулсан мөнгөн хөрөнгө нь хэд хэдэн төлбөр авагчийн шаардлагыг нэгэн зэрэг хангахад хүрэлцэхгүй бол энэ хуульд заасан дарааллыг баримтлан гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангана.

107.5.Энэ бүлэгт заасан хугацаанд төлбөр авагчид төлбөрийг олгоогүй бол төлбөр авагч энэ хуулийн 15 дугаар зүйлд заасан шуурхай гомдол гаргаж болно.

108 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч бэлэн мөнгө хүлээн авах

108.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөрт бэлэн мөнгө хүлээн авах, түүнийг төлбөр авагчид олгохдоо энэ тухай баримтыг хоёр хувь үйлдэж, үйлдсэн он, сар, өдрийг бичиж, гарын үсэг зуруулан, төлбөр төлөгчид нэг хувийг өгч, нэг хувийг нь хувийн хэрэгт хавсаргана.

108.2.Бэлэн мөнгө хүлээн авах баримт нь нэгдсэн дугаартай, хэвлэмэл маягт байна.

108.3.Бэлэн мөнгө хүлээн авсан баримт нь ямар нэгэн засваргүй байна.

108.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч нь хүлээн авсан бэлэн мөнгийг төв суурин газарт 24 цаг, хөдөө орон нутагт 72 цагийн дотор төлбөр авагчид олгож, боломжгүй бол нэн даруй иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд шилжүүлнэ.

108.5.Гадаад валютын ханшийг төлбөр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд төлөгдөх өдрийн Монголбанкнаас зарласан албан ёсны ханшаар тодорхойлно.

109 дүгээр зүйл.Гаргуулсан төлбөрийг олгох

109.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гаргуулсан төлбөрийг ажлын 1 өдрийн дотор төлбөр авагчийн банкан дахь дансанд бэлэн бусаар шилжүүлэх, эсхүл төлбөр авагчид бэлнээр хүлээлгэн өгөх ба дансны дугаар тодорхойгүй тохиолдолд мөнгийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд шилжүүлнэ.

109.2.Гадаадад оршин суугаа /оршин байгаа/ төлбөр авагчид төлбөрийн мөнгийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны данснаас банкаар дамжуулан гадаад төлбөр тооцооны журмаар олгох бөгөөд шилжүүлэх журмыг Шүүхийн ерөнхий зөвлөлийн дарга Монголбанкны Ерөнхийлөгчтэй хамтран батална.

109.3.Энэ хуулийн 109.2-т заасны дагуу хийх шилжүүлгийн хураамжийг төлбөр авагч хариуцна.

110 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны данснаас мөнгө олгох

110.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд мөнгө шилжиж орсон тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр авагчид ажлын 1 өдрийн дотор шилжүүлнэ.

110.2.Дансанд мөнгө шилжүүлэгч нь төлбөр төлөгч, төлбөр авагчийн эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, хаягийг үнэн зөв, тодорхой бичих үүрэгтэй ба хаягийг буруу бичсэнээс гарсан нэмэгдэл зардлыг буруутай этгээд хариуцна.

111 дүгээр зүйл.Хүүхдийн тэтгэлгийн мөнгийг олгох

111.1.Хүүхдийн тэтгэлгийн мөнгийг дараах журмаар олгоно:

111.1.1.төлбөр төлөгчийн цалин хөлс, бусад орлогоос суутгал хийсэн иргэн, хуулийн этгээд түүнийг төлбөр авагчид бэлнээр олгох, эсхүл харилцах болон хадгаламжийн дансанд нэн даруй шилжүүлэх;

111.1.2.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны дансанд шилжиж орсон тэтгэлгийн мөнгийг банкаар дамжуулан төлбөр авагчид бэлнээр олгох, эсхүл түүний хадгаламжийн дансанд, эсхүл өөрийнх нь заасан дансанд нэн даруй шилжүүлэх.

111.2.Хүүхдийн тэтгэлгийн мөнгөнд тооцон төлбөр төлөгчөөс гаргуулан авсан эд хөрөнгийг энэ хуульд заасан журмын дагуу худалдан борлуулж, эсхүл шилжүүлнэ.

112 дугаар зүйл.Төлбөрийг хэсэгчлэн гүйцэтгэх

112.1.Төлбөр төлөгчөөс гаргуулсан хөрөнгө нь төлбөрийн шаардлагыг хангахад хүрэлцэхгүй байгаа тохиолдолд төлбөрийг хэсэгчлэн гүйцэтгэж болно. Энэ тохиолдолд төлбөр авагчийн саналыг харгалзана.

113 дугаар зүйл.Хэд хэдэн төлбөр авагчийн шаардлагыг хангах дараалал

113.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчөөс гаргуулсан хөрөнгө, мөнгө нь нэгэн зэрэг /нэг гүйцэтгэх баримт бичгээр/ шаардлага гаргасан хэд хэдэн төлбөр

авагчийн шаардлагыг нэгэн зэрэг хангахад хүрэлцэхгүй бол төлбөр авагч нэг бүрийн авах төлбөрийн хэмжээгээр хувь тэнцүүлэн олгоно.

113.2.Хүүхдийн тэтгэлэг, бусдын амь нас, эрүүл мэндэд учирсан хохирлын төлбөрийг дараалал харгалзахгүй тэргүүн ээлжид олгоно.

113.3.Хэд хэдэн гүйцэтгэх баримт бичгийн дагуу хэд хэдэн төлбөр авагчийн хөрөнгийн шинжтэй шаардлагыг гүйцэтгэх баримт бичгийг шийдвэр гүйцэтгэгч хүлээн авч, бүртгэгдсэн дарааллын дагуу хангах бөгөөд эхний гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг бүрэн хангаснаар дараагийн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах зарчмыг баримтална.

113.4.Дараагийн гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг хангах нь эхний гүйцэтгэх баримт бичигт заасан шаардлагыг хангуулах төлбөр авагчийн ашиг сонирхолд хамааралгүй бол энэ хуулийн 113.3-т заасан дарааллыг баримтлахгүй.

АРВАН НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
ГАДААД УЛСЫН БОЛОН ОЛОН УЛСЫН ШҮҮХ, АРБИТРЫН ШИЙДВЭР,
ГАДААДЫН ИРГЭН, ХАРЬАЛАЛГҮЙ ХҮН, ГАДААД УЛСЫН БОЛОН
ОЛОН УЛСЫН БАЙГУУЛЛАГЫН МОНГОЛ УЛСЫН НУТАГ ДЭВСГЭР ДЭХ
ХӨРӨНГӨД ЯВУУЛАХ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГАА

114 дүгээр зүйл.Гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн, гадаад улсын
болон олон улсын байгууллагатай холбоотой
шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа

114.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гадаадын иргэн, харьяалалгүй хүн, гадаад улсын Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дэх хөрөнгө, олон улсын байгууллага, тэдгээрийн хөрөнгөтэй холбоотой шийдвэрийг гүйцэтгэхэд энэ хуульд заасан нийтлэг журмыг баримтална.

114.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гадаад улсын иргэн, гадаад улсын Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дэх хөрөнгө, олон улсын байгууллага, дипломат төлөөлөгчийн газрын хөрөнгөд холбогдуулан шийдвэр гүйцэтгэх аливаа ажиллагаа явуулахын өмнө тухайн этгээд, түүний хөрөнгө нь Монгол Улсын олон улсын гэрээнд зааснаар халдашгүй дархан эрх, ямба эдлэх эсэхийг тогтооно.

114.3.Энэ хуулийн 114.2-т заасныг тогтооход хууль зүйн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаар уламжлуулан гадаад харилцааны асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагаас мэдээлэл авч болно.

114.4.Энэ хуулийн 114.2-т заасан асуудал нь хэрэг маргааныг шийдвэрлэх шатанд тогтоогдсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэгч энэ хуулийн 114.3-т заасан ажиллагааг явуулахгүй.

114.5.Гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн болон гадаад улсын, олон улсын байгууллага, гадаад улсад байнга оршин суудаг Монгол Улсын иргэнтэй холбоотой шийдвэрийг гүйцэтгэхэд Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасны дагуу тухайн төлбөр төлөгч, түүний хөрөнгийн талаар мэдээлэл цуглуулах, гүйцэтгэх баримт бичгийг төлбөр төлөгчийн байнгын оршин сууж байгаа, эсхүл хөрөнгө нь оршин байгаа гадаад улсын шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх чиг үүрэг бүхий байгууллагад шилжүүлэн гүйцэтгүүлнэ.

115 дугаар зүйл.Гадаад улсын болон олон улсын шүүх, арбитрын шийдвэрийг гүйцэтгэх

115.1.Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт гадаад улсын, олон улсын шүүх, арбитрын шийдвэрийг гүйцэтгэхэд энэ хуульд заасан нийтлэг журмыг баримтална.

116 дугаар зүйл.Гадаад улсын болон олон улсын байгууллагын хөрөнгийг битүүмжлэх, хураах

116.1.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд зааснаар шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулж болохгүй үндэслэл тогтоогдоогүй бол төлбөр төлөгч гадаад улсын хөрөнгийг Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасан журмын дагуу битүүмжлэх, хураан авах, төлбөрт суутгах ажиллагааг гүйцэтгэнэ.

116.2.Төлбөр төлөгч гадаад улс Монгол Улсын нутаг дэвсгэрт өмч хөрөнгөтэй эсэхийг тогтоох зорилгоор төрийн холбогдох байгууллага, албан тушаалтнаас лавлагаа, тодорхойлолт авна.

116.3.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд заасны дагуу гадаад улсын иргэн, харьяалалгүй хүн, гадаад улсын, олон улсын байгууллага, тэдгээрийн эд хөрөнгөтэй холбогдуулан шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулах боломжгүй үндэслэл тогтоогдсон тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгавар болгоно.

АРВАН ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ ОРОЛЦОГЧ

117 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд

117.1.Төлбөр төлөгч, төлбөр авагчийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд гэнэ.

117.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хэд хэдэн төлбөр авагч, төлбөр төлөгч оролцож байгаа тохиолдолд тэдгээр нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд бие даан оролцох эрхтэй.

118 дугаар зүйл.Талуудын эрх, үүрэг

118.1.Төлбөр авагч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд дараах эрхтэй:

118.1.1.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан зөрчигдсөн эрхээ хугацаанд нь сэргээн эдлүүлэхийг шаардах, эд хөрөнгийн мэдүүлэгт тусгагдсан хөрөнгөөс сонгох;

118.1.2.цахимаар гүйцэтгэх боломжтой шийдвэр гүйцэтгэх албадлагын арга хэмжээнээс бусад иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийн албадлагын арга хэмжээ гүйцэтгэхэд байлцах;

118.1.3.холбогдох тэмдэглэл, бусад баримт бичигтэй танилцах, тэдгээрийн хуулбарыг авах, нэмэлт баримт бичиг гарган өгөх, амаар болон бичгээр тайлбар гаргах;

118.1.4.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад үүссэн асуудлаар санал, хүсэлт гаргах, ёс зүйн гомдол гаргах;

118.1.5.энэ хуульд заасан тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаатай холбоотой шуурхай гомдлыг энэ хуульд заасны дагуу гаргах;

118.1.6.үнэлгээчнээр үнэлгээ хийлгүүлэх, дахин, эсхүл нэмэлт үнэлгээ хийлгэх хүсэлт гаргах;

118.1.7.иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийг татгалзан гаргах тухай хүсэлт гаргах;

118.1.8.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгахаас өмнө эвлэрэх;

118.1.9.энэ хуульд заасан тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хойшлуулах, түдгэлзүүлэх дуусгавар болгох хүсэлт гаргах;

118.1.10.энэ хуульд заасан бусад.

118.2.Төлбөр авагч дараах үүрэгтэй:

118.1.1.дуудсан цагт хүрэлцэн ирэх, хаягийн өөрчлөлтийг бүртгүүлэх, мэдэгдэх хуудас, баримт бичгийг сүүлд бүртгэгдсэн хаягт хүлээн авах;

118.1.2.энэ хуульд заасан бусад.

118.3.Төлбөр төлөгч дараах эрхтэй:

118.3.1.холбогдох тэмдэглэл, бусад баримт бичигтэй танилцах, тэдгээрийн хуулбарыг авах, нэмэлт баримт бичиг гарган өгөх, амаар болон бичгээр тайлбар гаргах;

118.3.2.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад үүссэн асуудлаар санал, хүсэлт гаргах, ёс зүйн гомдол гаргах;

118.3.3.энэ хуульд заасан тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаатай холбоотой шуурхай гомдлыг энэ хуульд заасны дагуу гаргах;

118.3.4.үнэлгээчнээр үнэлгээ хийлгүүлэх, дахин, эсхүл нэмэлт үнэлгээ хийлгэх хүсэлт гаргах;

118.3.5.иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийг татгалзан гаргах тухай хүсэлт гаргах;

118.3.6.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг дуусгахаас өмнө эвлэрэх;

118.3.7.энэ хуульд заасан тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хойшлуулах хүсэлт гаргах;

118.3.8.энэ хуульд заасан бусад.

118.4.Төлбөр төлөгч дараах үүрэгтэй:

118.4.1.цахимаар гүйцэтгэх боломжтой шийдвэр гүйцэтгэх албадлагын арга хэмжээнээс бусад шийдвэр гүйцэтгэлийн албадлагын арга хэмжээ гүйцэтгэхэд байлцах, мэдэгдэх хуудас, баримт бичгийг сүүлд бүртгүүлсэн хаягт хүлээн авах;

118.4.2.эд хөрөнгийн мэдүүлгээ үнэн зөв, цаг тухайд нь мэдүүлэх;

118.4.3.хөрөнгийн болон хаягийн өөрчлөлтийн талаар нэн даруй мэдэгдэх;

118.4.4.иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн дуудсан хугацаанд хүрэлцэн ирэх, хууль ёсны шаардлагыг биелүүлэх;

118.4.5.гүйцэтгэх баримт бичиг, хууль тогтоомжид заасан үүргийг хугацаанд нь биелүүлэх;

118.4.6.хугацаа хэтрүүлсэн тохиолдолд энэ хуульд заасан хариуцлагыг хүлээх, хүү, алданги, эсхүл торгууль төлөх;

118.4.7.энэ хуульд заасан бусад.

119 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд талуудын иргэний эрх зүйн чадамж

119.1.Иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд эрхээ өөрөө, эсхүл төлөөлөгчөөрөө дамжуулан хэрэгжүүлнэ.

119.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд иргэний эрх зүйн зарим, эсхүл бүрэн бус чадамжтай, иргэний эрх зүйн чадамжгүй этгээдийн эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг хамгаалах тэдгээрийн эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч оролцох асуудлыг Иргэний хуульд заасны дагуу зохицуулна.

119.3.Талуудын аль нэг нь байхгүй /сураггүй алга болсонд тооцогдсон, нас барсан, хуулийн этгээд татан буугдсан, өөрчлөн байгуулагдсан, шаардлага гаргах эрх, үүргээ бусдад шилжүүлсэн/, эсхүл хууль тогтоомжид эрх залгамжлахаар тогтоосон тохиолдолд нөгөө талын хүсэлтээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч уг этгээдийг эрх залгамжлан авбал зохих этгээдээр сольж болно.

119.4.Энэ хуулийн 119.3-т заасан шийдвэр гаргахаас өмнө гүйцэтгэсэн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа, түүнээс үүсэх үр дагавар нь эрх залгамжлагчийн хувьд хүчин төгөлдөр байна.

120 дугаар зүйл.Төлөөлөгчөөр төлөөлүүлж оролцох

120.1.Гүйцэтгэх баримт бичигт төлбөр төлөгчөөр гүйцэтгүүлэхээр заасан үүргийг төлөөлөгчөөр төлөөлүүлэн гүйцэтгэхээс бусад тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд иргэн өөрийн биеэр, эсхүл төлөөлөгчөөрөө дамжуулан оролцож болох бөгөөд Иргэний хууль, хуулийн этгээдийн хууль тогтоомжид заасан эрх бүхий этгээд төлөөлж болно.

120.2.Төлөөлөгчийн бүрэн эрхийг төлөөлүүлэгчээс бичгээр олгосон Иргэний хуулийн 64.2-т заасан шаардлагыг хангасан итгэмжлэл, эрх олгосон бусад баримт бичгээр тодорхойлно.

120.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд төлөөлөн оролцуулах тухай итгэмжлэлд төлөөлөгч дараах эрхийг эдлэх эсэхийг тусгана:

120.3.1.гүйцэтгэх баримт бичгийг буцааж авах;

120.3.2.төлөөлөх эрхээ бусдад шилжүүлэх;

120.3.3.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд энэ хуульд заасан шуурхай гомдлыг энэ хуульд заасны дагуу гаргах;

120.3.4.төлбөр төлөгчөөс гаргуулж, төлбөр авагчид шилжүүлэхээр гүйцэтгэх баримт бичигт заасан тодорхой эд хөрөнгийг хүлээн авах;

120.3.5.төлбөр төлөгчөөс гаргуулж, төлбөр авагчид шилжүүлэхээр шийдвэрт заасан тодорхой эд хөрөнгийг хүлээн авахаас татгалзах;

120.3.6.эвлэрлийн гэрээ байгуулах.

120.4.Энэ хуулийн 120.3-т зааснаар зарим эрхийг эдлүүлэхээс татгалзаагүй бол төлөөлөгч төлбөр төлөгч, төлбөр авагчийн энэ хуульд заасан, эрхийг эдэлж, үүргийг хүлээнэ.

121 дүгээр зүйл.Төлөөлөгчөөр оролцож болохгүй этгээд

121.1.Дараах этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд төлөөлөгчөөр оролцож болохгүй:

121.1.1.хуульд тусгайлан зааснаас бусад тохиолдолд арван найман насанд хүрээгүй;

121.1.2.иргэний эрх зүйн чадамжгүй;

121.1.3.өөрөө иргэнийхээ хувьд, түүнчлэн эцэг, эх, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигчийн хувиар, эсхүл өөрийн ажиллаж байгаа байгууллагаа төлөөлөн тухайн хэргийг хянан шийдвэрлэх ажиллагаанд оролцож байснаас бусад тохиолдолд шүүгч, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч.

122 дугаар зүйл. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд орчуулагч, хэлмэрч оролцох

122.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч монгол хэл мэдэхгүй, эсхүл сонсгол, хэл ярианы бэрхшээлтэй бол орчуулагч, хэлмэрчийг оролцуулна.

122.2.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч нь орчуулагч, хэлмэрчийн үүргийг гүйцэтгэхийг хориглоно.

122.3.Орчуулагч, хэлмэрч нь иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай, орчуулах, хэлмэрчлэхэд зайлшгүй шаардлагатай хэлний болон тусгай мэдлэг эзэмшсэн хүн байна.

122.4.Энэ хуулийн 122.1-д заасан этгээдэд орчуулагч, хэлмэрч авах хугацаа тогтоож, хэрэв энэ хугацаанд уг этгээд орчуулагч, хэлмэрч аваагүй бол иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч орчуулагч, хэлмэрчийг томилж болно.

122.5.Орчуулагч, хэлмэрч тухайн этгээдэд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцыг үнэн зөв орчуулах, хэлмэрчлэх, иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчийн дуудсанаар хүрэлцэн ирэх үүрэгтэй.

122.6.Орчуулагч, хэлмэрчийн гүйцэтгэсэн ажлын хөлсийг орчуулуулсан, хэлмэрчлүүлсэн этгээдээс урьдчилан гаргуулна.

122.7.Санаатайгаар буруу орчуулсан, эсхүл хэлмэрчилсэн бол хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэхийг орчуулагч, хэлмэрчид урьдчилан сануулж, тэмдэглэлд гарын үсэг зуруулна.

123 дугаар зүйл.Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд хөндлөнгийн гэрч оролцох

123.1.Төлбөр төлөгчийн орон байр, эд хөрөнгөд үзлэг, нэгжлэг хийх, түүнийг хураан авах ажиллагааг хөндлөнгийн хоёроос доошгүй гэрчийн оролцоотой явуулна.

123.2.Шаардлагатай бол энэ хуулийн 123.1-д зааснаас бусад ажиллагаанд шийдвэр гүйцэтгэгч хөндлөнгийн гэрчийг оролцуулж болно.

123.3.Хөндлөнгийн гэрчээр иргэний эрх зүйн бүрэн чадамжтай, тухайн иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар хувийн ашиг сонирхолгүй, өөр хоорондоо, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны бусад оролцогчтой төрөл, садангийн, эсхүл ажил үүргийн холбоогүй хүнийг оролцуулна.

123.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг эхлэхийн өмнө иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч хөндлөнгийн гэрчид түүний эрх, үүргийг тайлбарлаж өгнө.

123.5.Хөндлөнгийн гэрч ямар ажиллагаанд оролцох гэж байгаа, ямар баримт бичгийг үндэслэж уг ажиллагаа явагдаж байгаа тухай мэдэх, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар санал гаргах эрхтэй.

123.6.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэлд хөндлөнгийн гэрчийн эцэг /эх/-ийн нэр, өөрийн нэр, регистрийн дугаарыг тусгана.

123.7.Хөндлөнгийн гэрчээс гаргасан саналыг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны тэмдэглэлд тусгах бөгөөд хөндлөнгийн гэрч хүсвэл саналаа бичгээр өгч болно.

124 дүгээр зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд үнэлгээчин, шинжээч оролцох

124.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад мэргэжлийн тусгай мэдлэг шаардсан асуудлаар дүгнэлт гаргуулах зорилгоор иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч өөрийн санаачилгаар, эсхүл оролцогч талын хүсэлтээр шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргах тусгай мэдлэг бүхий, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр дүнд хувийн ашиг сонирхолгүй этгээдийг шинжээчээр томилон оролцуулж болно.

124.2.Үнэлгээчин, шинжээч шинжилгээ хийж, дүгнэлт гаргахдаа Хөрөнгийн үнэлгээний тухай хуульд заасан журмыг баримтална.

124.3.Шинжээчийн гүйцэтгэсэн ажлын хөлсийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд тооцно.

125 дугаар зүйл.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас татгалзан гарах

125.1.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч, орчуулагч дараах үндэслэл байгаа тохиолдолд тухайн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас өөрөө татгалзан гарах үүрэгтэй:

125.1.1.урьд өмнө гүйцэтгэх баримт бичиг олгосон хэргийг шалган шийдвэрлэхэд өмгөөлөгч, шүүгч, шүүхийн иргэдийн төлөөлөгч, шүүх хуралдааны нарийн бичгийн дарга, иргэний нэхэмжлэгч, иргэний хариуцагч, тэдгээрийн төлөөлөгч, асран хамгаалагч, харгалзан дэмжигч, хууль ёсны төлөөлөгч, гэрч, шинжээчээр оролцож байсан;

125.1.2.талууд, эсхүл тэдгээрийн төлөөлөгчтэй төрөл, садангийн холбоотой;

125.1.3.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд, эсхүл тэдгээрийн төлөөлөгчтэй хувийн харилцаатай, эсхүл тэдгээрийн шууд удирдлага, хяналтад ажилладаг, эсхүл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр дүнд хувийн ашиг сонирхолтой, эсхүл шударгаар үүргээ гүйцэтгэх талаар үндэслэл бүхий эргэлзээ байвал.

125.2.Энэ хуулийн 125.1-д заасан үндэслэл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцож байгаа хэлмэрч, үл хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч, тэмдэглэл хөтлөгчид нэгэн адил хамаарна.

125.3.Энэ хуулийн 125.1-д зааснаас бусад үндэслэлээр шийдвэр гүйцэтгэгч татгалзан гарахгүй.

125.4.Шинжээч дараах тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцохыг хориглоно:

125.4.1.албан тушаалын байдал, эсхүл бусад байдлаар шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцогч нь шинжээчид нөлөөлж болзошгүй;

125.4.2.урьд нь хийсэн шинжилгээ, түүний үндсэн дээр гарсан дүгнэлт уг ажиллагааны үндэс болсон бол.

125.5.Энэ хуулийн 125.1-д заасан татгалзан гарах үндэслэл тогтоогдсон бол шийдвэр гүйцэтгэгч, орчуулагч, хэлмэрч, шинжээч, үл хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдааг эрхлэн хөтлөгч, тэмдэглэл хөтлөгч энэ тухайгаа шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа эхлэхээс өмнө, хэрэв уг үндэслэл иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад тогтоогдсон бол энэ тухай даруй мэдэгдэж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас өөрийн санаачилгаар татгалзан гарах үүрэгтэй.

125.6.Татгалзан гарах, татгалзан гаргах тухай шийдвэрт үндэслэлийг тодорхой заана.

125.7.Энэ хуулийн 125.1, 125.4-т заасан үндэслэлээр иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч, орчуулагч, шинжээч, үл хөдлөх эд хөрөнгийн албадан дуудлага худалдааг

эрхлэн хөтлөгч, тэмдэглэл хөтлөгч өөрөө татгалзан гараагүй бол тэдгээрийг татгалзан гаргах тухай хүсэлтийг талууд, тэдгээрийн төлөөлөгч нь шийдвэр гүйцэтгэлийн шүүгчид гаргана.

**126 дугаар зүйл. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад
шүүхэд гомдол гаргах, гомдлыг хянан
хэлэлцэх хүрээ, харьяалал**

126.1. Төлбөр гаргуулахаар битүүмжлэгдсэн, эсхүл хураагдсан хөрөнгийн өмчлөх эрхтэй холбогдсон маргаан үүссэн тохиолдолд холбогдох иргэн, хуулийн этгээд тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийг битүүмжлэх эд хөрөнгийн жагсаалтаас, хөдлөх эд хөрөнгийг хураах эд хөрөнгийн жагсаалтаас хасуулах, чөлөөлүүлэх тухай нэхэмжлэлээ Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуулийн дагуу шүүхэд гаргаж болно. /Бие даасан шаардлага гаргасан гуравдагч этгээд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талуудад хамаарахгүй энэ хуульд заасан тохиолдолд холбогдох өмчлөх эрхтэй холбоотой гомдлыг шүүхэд гаргаж болох бөгөөд энэ нь иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх үндэслэл болохгүй. /

126.2. Энэ хуулийн 126.1-д заасны дагуу шүүхэд гаргасан гомдол нь шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг түдгэлзүүлэх үндэслэл болохгүй.

126.3. Гуравдагч этгээдийн энэ хуулийн 126.1-д заасан гомдлыг шүүх хянан шийдвэрлэж, нэхэмжлэлийн шаардлагыг ханган шийдвэрлэсэн тохиолдолд учирсан хохирлоо төлбөр төлөгчөөс нөхөн төлүүлэхээр нэхэмжилнэ.

126.4. Энэ хуулийн 126.1-д заасны дагуу гаргасан гомдлыг хянан хэлэлцэх хүрээ нь тухайн гомдол гаргасан асуудлаар хязгаарлагдах бөгөөд иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үндэслэл болох шийдвэрийн агуулгад хамаарахгүй.

**АРВАН ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ
ИРГЭНИЙ ШИЙДВЭР ГҮЙЦЭТГЭХ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДАЛ, УРАМШУУЛАЛ,
ГҮЙЦЭТГЭСЭН ШИЙДВЭРИЙГ ЦУЦЛАХ**

127 дугаар зүйл. Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардал

127.1. Иргэний шийдвэр гүйцэтгэлийн албадлагын арга хэмжээг хэрэгжүүлэхтэй холбогдон зайлшгүй гарах энэ хуульд заасан зардлыг шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардал гэнэ.

127.2. Дараах зардал шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардалд хамаарна:

127.2.1. төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг битүүмжлэх, хураах, хадгалах, тээвэрлэх, шилжүүлэх, худалдан борлуулахад зарцуулсан зардал;

127.2.2. төлбөр төлөгч, түүний нуусан эд хөрөнгийг эрэн сурвалжлах, олж илрүүлэх, үзлэг нэгжлэг хийхэд зарцуулсан зардал;

127.2.3. шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хэрэгжүүлэхэд тогтоосон журмын дагуу оролцсон шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талуудаас бусад оролцогч нарын ажлын хөлс;

127.2.4.илгээмж, шуудан, холбоо, хөрөнгийг төлбөр авагчид шилжүүлэхтэй холбогдон гарсан зардал;

127.2.5.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад гүйцэтгэсэн бусад ажиллагааны зардал.

127.3.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг төлбөр авагчаас урьдчилан гаргуулж, иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албаны дансанд төвлөрүүлнэ. Урьдчилан төлөөгүй тохиолдолд шийдвэр гүйцэтгэх тухайн ажиллагааг эхлүүлэхгүй.

127.4.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа дуусгавар болсон тохиолдолд иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг төлбөр төлөгчөөс нөхөн гаргуулж, төлбөр авагчид олгоно.

127.5.Төлбөрийн шаардлагыг хэсэгчлэн хангасан бол шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг тэр хэмжээгээр талууд хуваан төлнө.

127.6.Гүйцэтгэх баримт бичигт зааснаар хэд хэдэн төлбөр авагч, төлбөр төлөгч байгаа бол шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг тэднээс хуваан гаргуулна.

127.7.Тэжээн тэтгэх үүрэгтэй холбоотой гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг гүйцэтгэх, гэмт хэргийн улмаас бусдын амь нас, эрүүл мэндэд учирсан хохирлыг нөхөн төлүүлэхтэй холбоотой болон төлбөрийн чадваргүй төлбөр авагчид холбогдох шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг улсын төсвөөс санхүүжүүлнэ.

127.8.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг энэ хуулийн 30.1.1-д заасан үндэслэлээр дуусгавар болгосон бол түүний зардлыг улсын төсвөөс гаргана.

127.9.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг тодорхойлох, зарцуулах журмыг хууль зүйн асуудал болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн хамтран батална.

127.10.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлыг нөхөн төлүүлэх шийдвэрийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гаргана.

127.11.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны зардлын талаарх мэдээлэл нь тухайн ажиллагааг үүсгэсэн бүхий л хугацаанд шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талуудад нээлттэй байна.

128 дугаар зүйл. Гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагаас урамшуулал суутгах

128.1.Гүйцэтгэх баримт бичгийн шаардлагыг бүрэн, эсхүл хэсэгчлэн хангасан төлбөр авагчид олгох үнийн дүнгээс иргэний шийдвэр гүйцэтгэх алба урамшуулал суутгана.

128.2.Урамшууллыг доор дурдсан хувь, хэмжээгээр тооцно:

128.2.1.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлага 0-50.000.000 төгрөг бол 10 хувь;

128.2.2.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлага 50.000.001 -100.000.000 төгрөг бол 8.0 хувь;

128.2.3.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлага 100.000.001-500.000.000 төгрөг бол 6.0 хувь;

128.2.4.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлага 500.000.001-1.000.000.000 төгрөгөөс дээш бол 4.0 хувь;

128.2.5.гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлага 1.000.000.001 төгрөгөөс дээш бол 3.0 хувь.

128.3.Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан төлбөрийн шаардлага тодорхойгүй, эсхүл тодорхой үйл ажиллагаа гүйцэтгэх, гүйцэтгэхгүй байхыг даалгасан шүүхийн шийдвэрийг гүйцэтгэх бол энэ хуулийн 128.2-т заасан хувь, хэмжээнд нийцүүлэн төлбөр авагчийн саналыг харгалзан тогтооно.

128.4.Хүүхдийн тэтгэлэг, бусдын амь нас, эрүүл мэндэд учирсан хохирол, шийтгэх тогтоолд заасан улсын орлогод оруулах хөрөнгө, улсын тэмдэгтийн хураамж төлүүлэх ажиллагааны дүнгээс урамшуулал суутгахгүй бөгөөд эдгээр гүйцэтгэх баримт бичгийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид тэнцвэртэй хуваарилна.

128.5.Энэ хуулийн 128.2-т заасан урамшууллаас дараах үйл ажиллагааг санхүүжүүлнэ:

128.5.1.иргэний шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд шаардлагатай технологи, техник тоног төхөөрөмж, хүний нөөцийн чадавхийг бэхжүүлэх сургалт, албан конторын түрээсийн зардал;

128.5.2.мэргэжлийн хариуцлагын даатгалд хамруулах зардал;

128.5.3.гүйцэтгэх баримт бичгийн цахим сан, сүлжээ ашиглалтын зардал;

128.5.4.иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид олгох улирал бүрийн ажлын үр дүнгийн урамшуулал.

128.6.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх алба урамшуулалд суутгасан мөнгөн хөрөнгийн 30 хувийг энэ хуулийн 128.5.4-д зааснаас бусад үйл ажиллагааг санхүүжүүлэхэд зарцуулна.

128.7.Энэ хуулийн 128.5.4-т заасан урамшууллыг бодит гүйцэтгэлд суурилж оногдуулах бөгөөд нэг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч гүйцэтгэвэл зохих гүйцэтгэх баримт бичгийн 50 хувиас дээшхи гүйцэтгэх хуудсыг гүйцэтгэсэн тохиолдолд улирал бүр иргэний шийдвэр гүйцэтгэх албанд суутгаж авсан нийт урамшууллын 70 хувийг иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч, бусад алба хаагчид урамшуулал болгон хувааж, улирал бүр олгоно.

128.8.Энэ хуулийн 128.7-д заасны дагуу иргэний шийдвэр гүйцэтгэгчид олгосон урамшууллын мөнгөн дүнгээс иргэний шийдвэр гүйцэтгэгч туслах ажилтан хөлсөөр ажиллах гэрээгээр ажиллуулж болно.

128.9.Иргэний шийдвэр гүйцэтгэх алба энэ хуулийн 128.6-д заасан урамшууллыг зарцуулах төлөвлөгөө, тайланг жил бүр хууль зүйн асуудал эрхэлсэн болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүнд хүргүүлнэ.

129 дүгээр зүйл. Гүйцэтгэсэн шийдвэрийг цуцлах

129.1. Гүйцэтгэсэн шийдвэрийг хүчингүй болгосон бол шийдвэр гүйцэтгэлийг баталгаажуулах арга хэмжээг гүйцэтгэнэ.

129.2. Гүйцэтгэсэн шийдвэр хүчингүй болсон бол уг шийдвэрээр төлбөр авагчид олгогдсон мөнгийг гаргуулж төлбөр төлөгчид буцаан олгоно.

129.3. Төлбөр авагчид олгосон эд хөрөнгийг биетээр буцаан олгох боломжгүй тохиолдолд тухайн үеийн ханшаар тооцон төлбөр авагчаас үнийг гаргуулж төлбөр төлөгчид шилжүүлнэ. Хөрөнгийн үнийн зөрүүтэй холбоотой гомдлыг талууд Иргэний хэрэг шүүхэд хянан шийдвэрлэх тухай хуульд заасан журмаар шүүхэд хандан шийдвэрлүүлнэ.

АРВАН ТАВДУГААР БҮЛЭГ БУСАД

130 дугаар зүйл. Хууль зөрчигчдөд хүлээлгэх хариуцлага

130.1. Энэ хуулийг зөрчсөн албан тушаалтны үйлдэл нь гэмт хэргийн шинжгүй бол Төрийн албаны тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

130.2. Энэ хуульд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийг зөрчсөн хүн, хуулийн этгээдэд Эрүүгийн хууль, эсхүл Зөрчлийн тухай хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэнэ.

131 дүгээр зүйл. Хууль хүчин төгөлдөр болох

131.1. Энэ хуулийг Энэ хуулийг 2026 оны ... дугаар сарын ...-ны өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

Гарын үсэг